www.e-rara.ch

[Liber decretorum, sive Panormia]

Ivo

[Basel], [6.-7. März 1499]

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: https://doi.org/10.3931/e-rara-16276

Incipit pannormia Ivonis Carnothensis episcopi

www.e-rara.ch
Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

Incipit pānormia Iuonis carnothenſis epiſcopi.

Credimus vnum deum eſſe prēm ⁊ filiū et ſpm̄ſanctū. patrem eo qđ habeat filiū: filiū eo qđ habeat patrē, ſpiritūſanctū eo qđ ſit ex patre ⁊ filio. Pater ergo pncipiuȝ deitatis qui ſicut nunqꝫ fuit non deꝰ ita non nunquā pater. a quo filiꝰ natus: a quo ſpūſſanctꝰ non natꝰ: quia nō eſt filiꝰ neqꝫ ingenitꝰ quia non eſt pater. neqꝫ factꝰ eſt ſpūſſanctꝰ: quia nō ē ex nihilo. ſed ex deo patre: ⁊ deo filio dei ꝓ patre eternꝰ eo qđ habeat filiū eternū cuius eternꝰ ſit pater. filiꝰ eternꝰ eo qđ patri ⁊ ſpirituiſancto coeternꝰ: Spūſſanctꝰ eternꝰ eo qđ ſit patri ⁊ filio coeternus. Nō ꝯfuſa in vna ꝑſona trinitas. vt ſabelliꝰ dicit. Neqꝫ ſepata aut diuiſa in natura diuinitas. vt arriꝰ blaſphemat. ſed alter in ꝑſona pr̄: alter in ꝑſona filiꝰ: alter in ꝑſona ſpūſſanctꝰ Unꝰ in natura: in ſctā trinitate deꝰ pater ⁊ filiꝰ: ⁊ ſpiritusſanctus.

De incarnatione chriſti.

Non pater carnē aſſumpſit: neqꝫ ſpūſſanctꝰ: ſed filiꝰ tm̄ vt qui erat in diuinitate pr̄is dei filiꝰ: ipe fieret in homine hoīs filiꝰ. neqꝫ filij nomē ad alteꝝ tranſiret: q̄ nō eſſet natiuitate filius. Dei ergo natiuitate filiꝰ: hominis factꝰ ē filiꝰ: natꝰ ſm veritatē nature: ex deo dei filiꝰ: ⁊ ſm veritatē nature: ex hoīe hoīs filius: vt veritas geniti nō adoptione nō appellatiōe. ſȝ in vtraqꝫ natiuitate filij nomē naſcēdo haberet: ⁊ eſſet verus deus: verus homo. vnus filius

Iſtud habet. xxiiij. q. iij. c. quidā aūt. ⁊ ibi ponunt ſecte hereticoꝝ.

Non ḡ duos xpos neqꝫ duos filios. ſ deū ⁊ hoīem vnū filiū. quē ꝓpterea: ⁊ vnigenitū dicimus: ⁊ manentē in duabꝰ naturis ſicut ei nature veritas ꝯtulit: nō ꝯfuſis naturis neqꝫ īmixtis: ſicut thimothiani volunt. ſed ſocietate vnitis. Deus ergo aſſumpſit hoīem. hō in deū trāſiuit. nō nature viſibilitate, ſicut tertij apollinariſte dicūt. ſed dei digna-

tione vt nec deꝰ mutaret in humanã ſubam aſſumẽdo hoīez nec homo in diuinã gl'ificatꝰ in deū.qꝛ mutabilitas vel viſibilitas nature ⁊ diminutõẽ et abolitionem facit ſube. Credit a nobis ſine ꝯfuſione ꝯiuncta trinitas:ſine ſeꝑatõe diſtincta. Natꝰ eſt ergo dei filiꝰ ex hoīe ⁊ nõ ꝑ hoīem:id eſt non ex viri coitu.ſicut ebion dicit.ſed carnẽ ex ꝟginis corꝑe trahens: et nõ de celo ſecū afferẽs.ſicut martion origenes ⁊ euticen affirmãt.neqꝫ in fantaſia.i.abſqꝫ carne ſicut valẽtinꝰ:neqꝫ:aorhci id eſt putatiue imaginatū.ſed corpꝰ vex.nõ tm̄ carnẽ ex carne ſicut marcianus:ſed verꝰ deꝰ ex diuinitate :⁊ verus hõ ex carne:vnꝰ filius ⁊ in diuinitate verbū pr̄is:⁊ deꝰ in homine anīa ⁊ caro.aīa nõ abſqꝫ ſenſu ⁊ ratione vt apollinaris. Neqꝫ caro abſqꝫ anīa vt anomacꝰ.ſed aīam cū rõne ſua:⁊ carnẽ cū ſenſibꝰ ſuis.ꝑ quos ſenſus veros in paſſiõe ⁊ añ paſſionẽ carnis ſue dolores ſuſtinuit

¶De natiuitate xp̄i cõtra archemonẽ ⁊ ceteros hereticos.

NEcꝫ ſic natus ẽ ex virgine vt deitatis initiū homo naſcendo acceperit.quaſi antequã de virgine naſceretur dei nõ fuerit ſicut archemon ⁊ berillus ⁊ marcillus docuere:ſed eternus deus homo ex virgine natus

¶De natiuitate xp̄i contra hereticos

NJhil creatum aut ſeruiens in trinitate credendum vt vult dioniſius fons arrij.Nihil inequale vt onomius Nihil gratie equale vt vult echius.Nihil anteriꝰ poſteriuſqꝫ aut minꝰ vt ait arriꝰ:Nihil extraneum aut officiale alteri vt macedonius.Nihil perſuaſione aut ſurreptõe inſertum vt manicheus.Nihil corporeū:vt melito ⁊ tercullianus Nihil corporaliter effigiatum vt antropomorſus: ⁊ vadianus.Nihil ſibi inuiſibile vt origenes: Nihil creaturis viſibile vt fortunatus. Nihil moribus vel voluntate diuerſum:vt marcian.Nihil trinitatis eſſentia aut creaturarū natura deductum vt plato ⁊ certullianus.Nihil officio ſingulare aut alteri cõmunicabile vt origenes.Nihil cõfuſum vt ſabellius ſed totum perfectum.quia totum ex vno vnum non tamen ſolitarium vt preſumūt:ſiluanus ⁊ praxeas pentapolitana damnabilis illa doctrina:

¶Quid ſit omouſion ꝯtra neſtoriū hereticū

Homouſion ergo in diuinitate patris filius:homouſion
patri ⁊ filio ſpirituſſctũs. Homouſiõ deo ⁊ homini vnꝰ
filius manens deus in homine ſuo in gloꝛia patris de-
ſiderabilis videri ab angelis:ſicut pater et ſpirituſſanctꝰ ado
ratur ab angelis:et omni creatura. Non homo pꝛopter deum
vel chꝛiſtus cum deo ſicut neſtoꝛius blaſphemat.ſed homo in
deum ⁊ deus in homine.

¶ Auguſtinus in libꝛo de trinitate.

¶ De fide trinitatis:⁊ vnitatꝭ inuiolabiliter obſeruãda. De cõſe.diſ.iiij.c. Om
nes.Et oñdit. Quid ꝓpꝛie ad patrẽ.quid ad filiũ:⁊ q̇d ad ſpiritũſctm̃ ꝑtinet.

Omnes q̊s legere potui q̇ añ me ſcṗſerũt ꝺ trinitate q̄
deꝰ eſt diuinoꝝ libꝛoꝝ veteꝝ ⁊ nouoꝝ catholici tracta
toꝛes,hoc intẽderũt ſcd̊m ſcṗturas docere qꝺ pater ⁊
filiꝰ ⁊ ſpũſſctũs vniꝰ eiuſdẽq; ſubſtãtie inſeꝑabili eq̄litate diui
nã inſinuẽt vnitatẽ. Idoq; nõ ſũt tres dij.ꝫ vnꝰ deꝰ. Quãuis
pr̃ filiũ genuerit:⁊ iõ filiꝰ nõ ſit q̇ pr̃ eſt:filiuſq; a pr̃e ſit geni-
nitus:⁊ iõ pater nõ ſit q̇ filiꝰ eſt. Spũſq; ſctũs nec pr̃ ſit nec fi-
lius.ꝫ tãtũmodo pr̃is ⁊ filij ſpũs:⁊ pater ẽ filio coeternꝰ etiã
ipſe coeq̄lis ⁊ ad trinitatꝭ ꝑtinẽs vnitatẽ. Nõ tñ eandẽ trinita
tẽ natã ex ꝟgine Maria:⁊ ſub põtio pylato crucifixã ⁊ ſepul-
tam.⁊ tertia die reſurrexiſſe:⁊ in celũ aſcẽdiſſe.ꝫ tantũmõ fili-
um. Nec eandẽ trinitatẽ deſcẽdiſſe in ſpecie colũbe ſuꝑ ieſum
baptizatũ:aut die pẽthecoſtes poſt aſcẽſionẽ dñi ſonitu facto
de celo q̄ſi ferer̃ flatꝰ vehemẽs:⁊ linguis diuiſus velud ignis:
ꝫ tm̃mõ ſpiritũſctm̃. Nec eandẽ trinitatẽ dixiſſe ꝺ celo. Tu es
filiꝰ meꝰ:ſiue cũ baptizatꝰ eſt a iohãne:ſiue in mõte qñ cũ illo
erãt tres diſcipl̃i:aut qñ ſonuit vox dicẽs. Et clarificaui ⁊ ite
rũ clarificabo:ꝫ tm̃mõ patrꝭ vocẽ fuiſſe ad filiũ factã. Quam-
uis pr̃ ⁊ filiꝰ ⁊ ſpũſſctũs ſicut inſeꝑabiles ſũt:ita inſeꝑabiliter
oꝑanr̃. Nã q̇ intellectu hõ deũ capit:q̇ ip̃m intellectũ ſuũ quo
eũ vult caꝑe:nõdũ capir̃. Si autẽ hunc iam capit attẽdat dili-
gẽter nihil in eo eſſe in ſui natura meliꝰ ⁊ videat vtꝝ ibi vide
at vlla liniamẽta foꝛmaꝝ nitoꝛes coloꝝ:ſpacioſam grãditatẽ:
partiũ diſtãtiã:molis diſtẽſionẽ. Aliq̃s ꝑ locoꝝ interualla mo
tiones:vel aliq̇d eiuſmodi. Nihil certe iſtoꝝ ĩuenimꝰ in eo:q̇
in natura nr̃a nihil meliꝰ ĩuenimꝰ id eſt in nr̃o intellectu q̇ ſa-
pientiã capimꝰ:quãto capaces ſumꝰ. Qꝺ ꝫ nõ ĩuenimꝰ ĩ me-

liore nr̃o nõ debem⁹ i illo q̃rere qd lõge meli⁹ eſt meliore nr̃o vt ſic intelligam⁹ deũ ſi poſſum⁹ q̃tũ poſſũ⁹. ſine q̃litate bonũ ſine quãtitate magnũ: ſine indigẽtia creatorẽ: ſine ſitu p̃ntẽ: ſine habitu ꝯtinentẽ om̃ia: ſine loco vbiq; totũ: ſine tp̃e ſempiternũ. ſine vlla ſui cõmutatiõe mutabilia facientẽ nihilq; patientẽ. Quiſquis deũ ita cogitat: ⁊ nõdũ põt oĩno inuenire quid ſit pie tamẽ cauet quantũ põt de eo aliq̃d ſentire qd nõ ſit: Eſt tñ ſine dubitatione ſubſtãtia vel ſi meli⁹ appellat̃ hoc eſſentia. quã greci vſiam vocant

De ſacramẽto baptiſmatis

De originali pctõ ⁊ remedio ei⁹. Capitulo. XXIII. Augſ.

Quid ſit cã baptiſmatis. vel ſic Qui ex viro ⁊ muliere ꝯcipit̃ cũ originali peccato naſcit̃: nec ſine baptiſmate ſaluat̃. de ꝯſe. diſtin. iiij. c. Firmiſſime

Firmiſſime tene et nullatenus dubites oẽm hoĩem q̃ p ꝯcubitũ viri ⁊ mulieris ꝯcipit̃ cũ originali pctõ naſci impietati ſubditum: mortiq; ſubiectũ: et ob hoc natura ire filiũ naſci. de qua dicit ap̃lus. Eramus eñi natura filij ire ſicut et ceteri: A qua ira nullus liberat̃ niſi p fidẽ mediatoris dei ⁊ hoĩm: hominis ieſu xp̃i q2 ip̃e ẽ agn⁹ dei q̃ tollit peccata mundi. Aug⁹ de baptiſmo. xxiiij. teſtimoniũ ꝯitatis.

Quod paruuli qui ſunt in vtero matꝝ damnant̃. niſi baptizent̃. de ꝯſe. diſtin. iiij. c. Firmiſſime. §. firmiſſime

Niſi q̃s renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ ſp̃ũſctõ nõ ĩtroibit ĩ regnũ celoꝝ firmiſſime tene: ⁊ nullaten⁹ dubites non ſolũ hoĩes iam rõne vtentes: verũ etiam paruulos q̃ ſiue in vteris matrũ viuere incipiũt ⁊ ibi moriunt̃: ſiue iã de m̃rib⁹ nati ſine ſacramẽto ſancti baptiſmatis qd dat̃ in nomine patris ⁊ filij: ⁊ ſp̃ũſancti: de hoc ſeculo tranſeũt ignis eterni ſẽpiterno ſupplicio puniendos. quia ⁊ ſi pctm̃ pproprie actionis nullũ habuere: originalis tñ peccati damnatõem carnali conceptione traxere. Gregorius in moralib⁹. li. IIII.

Sicut nũc in baptiſmate ⁊ ita olim in circũciſiõe remittebant̃ pctã. vel ſic: qd ante aduentũ xp̃i. fides ſacrificij circũciſio. idẽ valuit qd mõ baptiſm⁹. de. ꝯſe. diſ. iiij. Quod autem

Quod apud nos valet aqua baptiſmatis hoc egit apō veteres vel ꝑ paruulis ſola fides vel ꝑ maiorib⁹ virtus ſacrificij vel ꝑ his qui ab abrahe ſtirpe ꝓdierant miſterium circumciſionis

Augustinus ad valerium contra Julianum

Orignale peccatum: nunc in baptiſmate: olim in circūciſione remittebať. de conſe. diſtin. iiij. Ex quo.

Ex quo inſtituta eſt circūciſio in pp̄lo dei. qđ erat tūc ſignaculū fidei iuſticie dei ad ſanctificatōem purgatōnis valebat puulis originalis veteriſq; peccati ſicut etiã baptiſmatis ex illo valere incepit. ad inuocationē homis ex quo inſtitutus eſt Queſtio Aug. de libero arbi. ti. III

Paruulis in baptiſmate offerentiū ꝓſit fides. vel ſic. Quid ꝓſit puulis baptiſmus. ſtatim poſt baptiſmū mortuis. de ↄſe. diſ. iiij. Illud pſcrutari

Illud pſcrutari homies ſolēt ſacramētū baptiſmi chriſti quid paruulis ꝓſit. cū eo accepto plerūq; moriūtur: priuſq; ex ſe quicq; cognoſcere potuerint. qua iure ſatiſ pie recteq; crediť ꝓdeſſe puulo eoꝝ fides a q̄bus ↄſecrandus offerť: ꝛ hoc eccl'ie cōmēdat ſaluberrima auctoritas: vt ex eo quiſq; ſentiat qđ ſibi ꝓſit fides ſua. qñ in alioꝝ quoq; bñficio qui ꝓpriã nōdū habent poteſtatē cōmoda ſit

Solutio q̄ſtionis Jſiđ. de oſtiē. li. II. Cap. XXIII

Solutio canonis p̄cedētis. Alioꝝ fide. ꝛ ꝓmiſſione. paruuli baptizanť. de cōſecra. diſtin. iiij. Paruuli

Paruuli alio ꝓfitente baptizantur: quia adhuc loq̄ vel credere neſciūt ſicut ꝛ egri: muti ꝛ ſurdi quoꝝ vice alius ꝓfiteť vt p eis rñdeat dum baptizantur

Carthaginenſe ↄcilium. III. Capl'o. XXIII

Si l'e de egrotātib⁹: nō valētib⁹ loq̄. vel ſic. Alioꝝ teſtimonio egrotātes ſunt baptizandi. de conſe. diſtin. iiij. Egrotantes.

Egrotantes ſi p ſe rñdere nō poſſunt cū volūtatis eoꝝ teſtimoniū dixerint baptizenť. ſiliter ꝛ de penitentib⁹ agendum Auguſtin⁹ de vnico baptiſmo. li. IIII.

Argumentū a ↄtrario ſenſu canonis p̄cedentis. vel ſic. Quod nō baptizantur qui reſpondere poſſunt niſi reſpondeãt in baptiſmo

Si p eo qui reſpōdere pōt in baptiſmo ali⁹ rñdeat nō itidē valet. ex qua regula illud in euãgelio dictū ē qđ omēs cū legiť naturaliter monet. etatē habet ipe pro ſe loquať Siric⁹ papa humero ep̄o craconenſi. Ca. II

¶ Generale baptiſma: nō niſi ſabbato ſctē paſche ⁊ penthecoſten celebꝛet. vel ſic Nemo baptizet in natali dn̄i. Epiphanie. ſeu alioꝝ apl'oꝝ. vel ſanctorum feſtiui tatibꝰ niſi necē fuerit hoc dicit cū palea ſequēti. de ꝯſe. diſ. iij. nō rōe. c. duo tpa

NOn ratione auctoꝛitatis alicuiꝰ ſed ſola temeritate p̄ſumit: vt paſſim ⁊ libere natalicio xp̄i ſeu apparitione. necnō apl'oꝝ ſeu martyꝝ feſtiuitatibꝰ in munere vt aſſeris plebes baptiſmi myſteriū ꝯſequant. cū ſibi hoc priuilegium apud nos: ⁊ apud eccl'ias omēs dominicū ſpūaliter cū ſancto penthecoſtes paſcha defendat

¶ Leo papa epiſcopis per ſiciliam.

¶ Quod duo tpa ſunt baptizandi. ſcꝫ paſce ⁊ penthecoſten. de ꝯſe. diſtin. iiij. duo tempa iuncto. c. non poteſt eadem diſtin.

OVidēter agnoſcitis in baptizandis electis q̄ ſecundū apl'icam regulā exoꝛciſmis ſcrutādi ſunt ieiunijs ſanctificādi. ⁊ frequentibꝰ p̄dicationibꝰ imbuendi ſunt. Duo tantū tpa paſcha ⁊ penthecoſten eſſe ſeruanda

¶ Leo papa vniuerſis.

¶ Qua rōe. xp̄s dn̄s nr̄ voluit baptizari in feſto epiphanie. ⁊ qd̄ alia gr̄a confertur in baptiſmate ſpūſſancti. qua nos renaſcimur ⁊ inter baptiſma iohannis. de conſe. diſtin. iiij. Si quis autem

SI quis autem epiphanie feſtiuitatē que ī ſuo oꝛdine debito honoꝛe veneranda eſt ob hoc eſtimat priuilegium habere baptiſmatis quia hoc quidem putāt quod in eodem dn̄s ad baptiſmū ſancti iohānis acceſſerit ſciat illiꝰ baptiſmi aliam gratiam fuiſſe aliam rationē. nec ad eandem pertinuiſſe virtutem: qua per ſpiritū ſanctū renaſcuntur de q̄bus dicit. Qui non ex ſanguinibus neqꝫ ex volūtate carnis: neqꝫ ex voluntate viri: ſed ex deo nati ſunt Dominus em̄ nullius indigens remiſſione peccati: nec querens remediū renaſcēdi ſic voluit baptizari quomodo ⁊ voluit circūcidi: hoſtiamqꝫ emundationis pꝛo ſe offerri. vt qui factus erat ex muliere ſicut apoſtolus ait fieret ⁊ ſub lege quam non venerat ſoluere ſed adimplere. ⁊ implendo finire. ſicut beatus apoſtolꝰ pꝛedicat dicens. Finis autem legis chꝛiſtus ad iuſticiam omni credenti. Baptiſmi autē ſui condidit in ſe ſacramentū: qꝛ in omnibus pꝛimatum tenens ſe docuit eſſe pꝛincipium. Et tunc regenerationis potentiam ſanxit. quando de latere ipſius ꝯfluxere ſanguis redemptionis ⁊ aqua baptiſmatis

¶ In decretis leonis. Capitulo. V.

¶ Quod omni tempore ſit badtizādum vrgente neceſſitate. de conſe. diſ. iiij. c. Si qui neceſſitate.

PRo q̄ ex neceſſitate mortꝭ egritudinis obſidionis. ꝑſecutiōis ⁊ naufragij vrgenē omni tēpore debēt baptizari. Hec ꝗ veſtre indicimꝰ caritati. vt ab aplicis inſtitutis nullo vlteriꝰ recedatis exceſſu: qꝛ inultū poſt hec eē non poterit: ſi q̄ſquā aplicas reglas in aliq̄ crediderit negligēdas.

¶ Gerundenſi conſilio. Capitulo. III.

¶ In ſolennitate paſchali: ⁊ penthecoſtes. cathecumini ſunt baptizandi. de ↄſe. diſtin. iiij. De cathecuminis.

DE cathecuminis baptizādis id decretū ē: vt in paſche ſollēnitate vl' pēthecoſtes ad baptizandū veniāt. ceteris ſollēnitatibꝰ infirmi tantū debēt baptizari.

¶ Gelaſius clero ⁊ plebi tharenſi.

¶ Niſi neceſſitate cogente: inter paſcha ⁊ penthecoſten: nullꝰ baptizare p̄ſumat. de conſe. diſ. iiij. c. Venerabilis.

VEnerabilis baptiſmi ſacramētū niſi in paſchali ſollennitate ⁊ pēthecoſtes tradere nō p̄ſumat eps: exceptis egritudine laborātibꝰ quibꝰ mortis vrgente piculo talibus oportet ne in eternum pereant remedijs ſubueniri.

¶ Gregorius Auguſtino.

BAptizari vel ipam mulierē vel hoc qđ genuerit ſi mortis piculo vrgeē vel ipa hora qua gignit: vel hoc qđ gignit. eadē hora qua natū eſt nullo mō ꝓhibetur.

¶ Iſidorus de officijs libro. II. Capitulo. XXIIII.

¶ Quod ſoli ſacerdotes debēt baptizare. vel ſic. Nemo niſi ſacerdos baptizare preſumat. De ↄſe. diſ. iiij. c. Conſtat.

COnſtat baptiſma ſolis ſacerdotibꝰ eſſe traditū: eiuſq̄ miſteriū nec ipis diaconibꝰ explere eſt licitū abſq̄ epo vel p̄ſbytero: niſi in his q̄ ꝓcul abſentibꝰ vltima lāguoris cogat neceſſitudo: qđ ⁊ laicis fidelibꝰ plerūq̄ pmittiē.

¶ Gelaſius per lucaniam epiſcopis bricies ⁊ ſicilie.

¶ Quod laici debēt baptizare in neceſſitate. de ↄſe. diſ. iiij. c. In neceſſitate.

LAicis chriſtianis baptizare plerūq̄ conceditur.

¶ Concilio carthaginenſi. IIII. Capi. XX

¶ Nullo modo mulier debet baptizare. vel ſic. Non p̄ſumet mulier baptizare. de conſe. diſ. iiij. c. Mulier.

MUlier baptizare non preſumat.

¶ Auguſtinus ad foꝛtunatum.

¶ Etiã laici: in neceſſitate cogẽte: baptizare poſſũt. de ꝯſe. diſ. iiij. c. In nccitate

IN neceſſitate cũ epĩ aut p̃ſbyteri aut quilibet miſtroꝛuꝫ nõ inueniunt: ⁊ vꝛget piculũ eius qui petit: ne ſine iſto ſacramẽto vitam finiat hanc: etiam laicos dare ſolere ſacramentũ quod acceperunt audire ſolemus.

¶ Ex decretis Iſidoꝛi epiſcopi.

¶ Paganus poteſt baptiſare. vel ſic. Non reiteret baptiſma ꝙ a pagano miniſtratur. De conſe. diſ. iiij. c. Romanus.

ROmanus pontifex non hominẽ iudicat qui baptizat: ſ ſpiritũſanctum ſubminiſtrare gratiaꝫ baptiſmi licꝫ paganus ſit qui baptizat.

¶ Solutio auguſtini ad queſtionẽ Oꝛaſij.

¶ Hereticus poteſt baptiſare. vel ſic. Non reiteratur baptiſma: ꝙ in nomine trinitati miniſtrat. De conſe. diſ. iiij. c. Quis.

QUãuis vnũ baptiſma ſit ⁊ hereticoꝝ: ⁊ eoꝝ ſcilicꝫ q̇ in noĩe patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti baptizãt ⁊ ecclĩe catholice: tñ qꝛ foꝛis eccleſiã baptizant nõ ſumunt baptiſmuꝫ ad ſalutẽ ſed ad perniciem habentes nimirũ foꝛmã ſacramenti virtutem autem eius ab negantes.

¶ Nicolaus ad conſulta burgaroꝛum. Capitu. IIII.

¶ Iudeus poteſt baptizare. vel ſic. Nõ reiteratur baptiſma ſi a iudeo miniſtrat De conſe. diſ. iiij. c. A quodam.

A Iudeo quodã neſcitis vtrũ xp̃iano an pagano multos in patria noſtra baptizatos aſſeritis ⁊ quid inde agendum ſit ꝯſulitis. hij ꝑfecto ſi in noĩe ſancte trinitatꝭ vł tm̃ in noĩe xp̃i ſicut in apoſtoloꝝ actibus legit baptizati ſunt: vnũ q̇ppe idẽq; eſt: qꝛ nõ illoꝝ ſ eiꝰ eſt: vt ſctũs ambꝛoſius exponit. ¶ Auguſtinꝰ ꝯtra creſcentiũ grãmaticũ. Titu. III.

¶ Quod baptiſmus a bonis ⁊ a malis miniſtris datꝰ: ſemꝑ eſt bonus vel ſic. Sicut ꝑ bonũ. ita ꝑ malũ miniſtrũ. eque baptiſma miniſtratur. De conſe. diſ. iiij. c. Si inter.

SI int bonos miſtros cũ aliꝰ alio melioꝛ nõ ẽ melioꝛ baptiſmꝰ q̇ ꝑ melioꝛẽ datur nllo mõ eſt malꝰ qui etiam ꝑ malũ dat qñ idẽ baptiſmus dat: ⁊ ideo ꝑ miniſtros diſpares dei munus equale eſt: quia nõ illoꝛum ſed eius eſt.

¶ Auguſtinus ſuꝑ Iohannẽ: parte. I. tractatu. V.

¶ Nõ merita miſtroꝝ ſꝫ vtꝰ xp̃i in baptiſmate opat. de ꝯſe. di. iiij. c. Baptiſmꝰ

BAptiſmꝰ talꝭ eſt q̄lis eſt ille in cuiꝰ ptāte daꝛ:non q̄lis eſt ille ꝑ cuiꝰ miniſteriū daꝛ. Jtē. quid nouerat baptiſta dn̄m. Quid nō nouerat:ptātem baptiſmi dn̄ici in nullum hoīem a dn̄o trāſiturū.ꝫ miniſteriū plane trāſituꝝ. Poteſtatē a dn̄o in neminē:ſed miniſteriū in bonos ⁊ ī malos. Jtē: Ego dico ⁊ nos dicimꝰ oēs: q2 iuſtos oportet eſſe ꝑ q̄s baptizatur:q2 oportet eſſe iuſtos tāti iudicis miniſtros. Sint miniſtri iuſti ſi volūt:ſi aūt noluerint eſſe iuſti q̄ in cathedra moyſi ſedēt:ſecurū me fecit magiſter meꝰ de quo ſpūs eiꝰ dicit. hic eſt q̄ baptizat Jtē. Quos baptizauit iudas:xp̄s baptizauit. Si ğ q̄s baptizauit ebrioſus.q̄s baptizauit homicida : q̄s baptizauit adulter.ſi baptiſmꝰ xp̄i erat xp̄s baptizauit:non timeo ebrioſum:adulterū:homicidā:q2 colūbam attendo ꝑ quā mihi dicitꝛ:h̄ eſt q̄ baptizat. Jtem. Homicida dedit baptiſmū xp̄i qđ ſacmentū tā ſctm̄ eſt:vt nec homicida miſtrante polluaꝛ.

¶ Auguſtinus de vnico baptiſ. libro. IIII.

¶ Baptiſmꝰ:⁊ ſacrilegiū hereticoꝝ:nō ſunt ſacramēta. vel ſic. Qđ inueniā ab apoſtolis dictum miniſterium meū:euangeliū meū:ſed nunq̄ bapti ſma meū. De conſe. diſ. iiij. c. Nunc autem.

NOn aūt ſicut hereſis hereticoꝝ:ſicut error ipſoꝝ eſt: et ſicut ſacrilegiū diſſenſionis ipſoꝝ eſt:ſic etiā baptiſmꝰ: qui chriſti eſt:debet dici ipſorum.

¶ Jdem libro decimo.

¶ Jdem vult q̄ p̄cedēs:⁊ de codē. habeꝛ. De con. diſ. iiij. c. Cū tm̄.

QUm tantū valeat baptiſmꝰ ꝑ hoīez ꝯtēptibilē quantū ꝑ apl̄m datus:ita nec illius nec iſtiꝰ:ſed xp̄i eſſe cognoſcitꝛ. Jtē. Jnuenimꝰ dictū ab apl̄is ⁊ gl̄iam meā quāuis vtiq̄ a dn̄o:⁊ miniſteriū meū ⁊ prudentiā meā:⁊ euangelium meū:qđ vtiq̄ a dn̄o imptitū atq̄ donatū: baptiſmū aūt nemo eoꝝ in eū dixit oīno. Neq̄ em̄ oīm equalis eſt gloria: nec miniſtrāt equaliter oēs:nec equali prudentia ſunt oēs p̄dicti. et in euāgelio alius alio meliꝰ opaꝛ:⁊ ideo dici pōt aliꝰ alio doctior ī ipa doctrina ſalutari. Aliꝰ aūt alio maiꝰ minuſue baptizatus dici nō pōt:ſiue ab inferiore ſiue a maiore baptizeꝛ

¶ Jdem libro. IIII.

¶ De eodem. ⁊ habetur. de conſe. diſ. iiij. c. Satis.

SAtis oſtendimus ad baptiſmū qui verbis euangelicis conſecratur nō pertinere cuiuſquā vel dantis vel acci-

pientis errorem ſiue de patre ſiue de filio ſiue d ſpirituſancto ſentit aliter quā doctrina celeſtis inſinuat.

¶ Auguſtinus de penitentia.

¶ Quod omnis hō accedēs ad baptiſmū. Debet pmo agere penitentiā. ſi facultas fuerit. vel ſic. Non tranſit in nouā vitam quē nō penitet veteris vite. De conſecra. diſ. iiij. c. Omnis.

OMnis qui iam arbiter ſue voluntatis ꝯſtitutꝰ eſt: cū accedit ad ſacramētū fideliū: niſi eū peniteat vite veteris: nouā nō pōt inchoare. Ab hac penitētia cū baptizant ſoli puuli imunes ſunt: nōdum eñ vti poſſent libero arbitrio. ¶ Auguſtinus ad ſaleoticanum.

¶ De eodē. Añ baptiſma agere pniāʒ debemꝰ. hoc vult. De ꝯſe. diſ. iiij. c. Agūt

AGūt hoīes añ baptiſmū pniāʒ de prioribꝯ pctīs: ita tñ vt etiā baptizent ſicut ſcptū eſt in actibꝰ aplo2 loquente petro ad iudeos ac dicēte. Agite penitentiā: ⁊ baptizetur vnuſquiſqȝ veſtrū in noīe dñi noſtri ieſu chriſti.

¶ Gregorius fauſtino defenſatori.

¶ Qd diebꝰ: ante baptiſma debet iudeꝰ agere penitentiā. vel ſic. Quadraginta dierū abſtinētia· Judeis baptizādis addit. De conſe. diſ. iiij. c. Ne quod abſit.

NE qd abſit lōga dilatio retro poſſit iudeo2 aīos reuocare cū fratre nr̄o epo loci illiꝰ: vt pnia ac abſtinētia. xl diebꝰ īdicta: aut die dñica aut ſi celeberrima feſtiuitas fortaſſis occurrerit eos oīpotētis dei miſcdia ꝓtegente baptizes. ¶ Rabanꝰ de inſtitutiōe clerico2. Capitulo. XXV.

¶ Quod auctoritate dñica añ baptiſmū: hoīes debēt cathecizari. vel ſic. Officiū baptizādi cathecumini ꝓueniat. De ꝯſe. diſ. iiij. c. Ante baptiſ.

ANte baptiſmū cathezizādi debēt in hoīe ꝓuenire officium: vt fidei primū cathecuminꝰ accipiat rudimentum Itē priꝰceps ieſus ceci nati oclos luto ex ſputo facto ſuperliniuit: ⁊ ſic ad aq̄s ſiloe miſit: qꝛ priꝰ debet baptizādꝰ fide incarnatiōis xp̄i inſtrui: ⁊ ſic ad baptiſmū iā credulus admitti. vt ſciat cuiꝰ gr̄e in eo ē ꝑticeps: ⁊ cui iā d̄bitor fiat deinceps

¶ Bracarenſe concilium. II. Capitulo. I.

¶ Quo tpe· cathecumini: ad exorcizandū ſūt deferēdi. vel ſic. Quod diebus: cathecuminꝰ ante baptiſmū debet inſtrui. De conſe. diſ. iiij. c. Ante viginti.

ANte vinginti dies baptiſmi ad purgationē exorciſmi cathecumini currāt in quibꝰ viginti diebꝰ omnino ſimbolū qd eſt: credo ī deū patrē ſpūaliter doceant.

¶ Nicolaꝰ papa iohāni archiepo rauennenſi.

¶ In vna quaqꝫ eccleſia: cathecumini baptizandi exorcizari poſſunt. vel ſic. Sacerdotes vniuſcuiuſqꝫ eccleſie. cathecismos facere pn̄t. de ꝯſe. di. iiij. cathecismi

Catecismi baptizandoꝝ a ſacerdotibꝰ vniuſcuiuſqꝫ eccleſie poſſunt fieri ſicut in hac ſancta romana eccl'a cui dei auctore miniſteriū famulatꝰ nr̄i exhibemꝰ: eccleſia ſolenniter fieri cōprobantur

¶ Rabanꝰ de inſtitutiōe clericoꝝ. li: I. Cap̄. XXVII.

¶ Quid ſignificat exſufflatio in baptiſmo. ⁊ quare baptizandi exorcizantur. ⁊ exufflent̄. de conſe. di. iiij. Poſtq̄

Poſtquā ſe baptizandus per confeſſionē vere fidei in alteriꝰ cōmēdauerit dominiū. ⁊ ꝑ ab renunciationem a prioris poſſeſſoris ſe alienauerit ſeruitio exſufflatur ab eo ſeua poteſtas. vt per piū ſacerdotis miniſterium ſpirituiſancto cedat fugiens malignus ſpiritus

¶ Auguſtinus de ſimbolo libro. I.

¶ De eodem. ⁊ habet̄. c. diſtin. c. Sicut noſtis

Sicut noſtis paruuli et exſufflātur ⁊ exorcizant̄ vt pellatur ab eis diaboli poteſtas inimica que decepit hominē vt poſſideret homīes: Non ergo creatura dei in infantibus exorcizatur aut ſufflatur. ſed ille ſub quo ſunt qui ſub peccato naſcuntur.

¶ Rabanus de inſtitutione clericoꝝ libro. I. Cap̄: XXVII

¶ Quare ſignat̄ baptizādꝰ in corde ⁊ fronte. eadem diſt. c. Poſtea

Poſtea ſignatur baptizandus ſignaculo ſancte crucis tam in fronte quā in corde. vt ip̄e apoſtata diabolꝰ in vaſe ſuo priſtine ſue interemptionis nō cognoſcēs ſignum. iam ſibi ſciat deinceps eſſe alienum

¶ Rabanus eodem libro: eodemqꝫ capitulo.

¶ Quare ſuper baptizandis orationes dicuntur. Et quid ſignificat ſal in os miſſum. eadem diſtin. c. Exhinc

Exhinc iam dicuntur ſuper eum orationes vt fiat cathecuminus. Tunc datur baptizando ſal benedictū in os vt per ſal tipicum ſapientie ſale conditus fetore careat iniquitatis: vt nec a vermibus peccatoꝝ vltra putreſcat: ſed magis illeſus ſeruet̄: ad maiorē gratiā percipiendam

¶ Beda ſuper libro regum. II.

¶ Quare ſal initiat̄ cathecuminis. de eodē eadem diſ. c. Sal celeſtis

Sal celeſtis ſapientie quo initiantur cathecumini i cunctis opeꝝ noſtroꝝ ſacrificijs: offerre iubemur.

¶Rabanus eodem capitulo ⁊ eodē libro.

¶Quare baptizandi iteꝝ exorcizanꝛ.eadē diſ.c.De hinc

DE hinc iteꝝ exorcizaꝛ: diabolus vt ſua nequicia cognoſcens iuſtū ſuꝑ ſe dei iudiciū timēs recedat ab hoīe nec iam ꝯtendat eū arte ſua ſubuertere. ne baptiſmū ꝯſequaꝛ: ſed magis honorem deo creatori ſuo exhibens reddat opus deo creatori ſuo ¶Grego.in omelia.XXIIII:

¶De eodē. Sacerdotes exorcizādo: demōia r̄pellūt hoc di.e.di.c.ſacerdotes.

SAcerdotes cū ꝑ exorciſmi grām manū credentibꝰ imponūt et habitare malignos ſpūs in eoꝝ mente cōtradicunt.quid aliud faciunt niſi demonia eijciunt

¶Rabanus de eodem libro ⁊ eodē capitulo.

¶Quare de ſaliua aures ⁊ nares tangunꝛ.eadē diſ.c.Poſtea

POſtea eis tāgunꝛ nares ⁊ aures cū ſaliua ⁊ dr̄ eis verbū euāgelicū: qđ ieſꝰ dixit qn̄ mutū ⁊ ſurdū ſanauit tāgens cū ſputo linguā eius ⁊ mittēs digitū in auriculā eius dixit. Effeta qđ eſt adaꝑire hoc eñ ſacramentū hic agiꝛ vt ꝑ ſaliuā tipicā ſacerdotis et tactū ſapīa ⁊ virtus diuina ſalutē eiuſdē cathecumini oꝑeꝛ: vt aꝑianꝛ illi nares ad capiendum odorem noticie dei vt aꝑianꝛ illi aures ad audiendum mādata dei ſenſuq; in intimo cordis reſpondendum

¶Auguſtinꝰ de ſacramētis tractatu.I.

¶Quare nares ⁊ ora.baptizandoꝝ eṗs tangit.ea.diſ.c. Propter gl'iam

PRopter gloriā muneris ⁊ oꝑis non os tāgit eṗs ſ; nares vt bonū odorē accipiat pietatꝭ eťne

¶Rabanꝰ eodē capitulo ꝓ cathecuminis.

¶Quare iungiꝛ a ſacerdote in pectore.⁊ inter ſcapulas.ea.diſ.c.Deinde

DEiñ a ſacerdote iungiꝛ vt ſacꝝ baptiſma cū fide acceꝑta cuſtodiaꝛ vngiꝛ illiꝰ tūc pectꝰ đ oleo ſctificato cū inuocatiōe ſctē trinitatꝭ. vt nllꝰ relicq̄ hoīs inimici ī eo reſideāt. ſ; in fide ſctē trinitatꝭ mēs eiꝰ ꝯforteꝛ: vngiꝛ ⁊ inť ſcapulas de eodē oleo vt vndiq; muniaꝛ: ⁊ ad bona oꝑa faciēda per dei grām roboreꝛ ¶Augꝰ.de ſacr̄is tractatu.II

¶Quare baptizati a ſacerdote vngunꝛ.de ꝯſe.diſ.iiii.Veniſti ad fontem

VEniſti ad fontē ⁊ ingreſſus es cōſidera q̄d videris q̄d locutꝰ ſis: ⁊ repete diligēter occurrit tibi leuita .occurrit tibi p̄ſbyter vnctꝰ es q̄ſi adleta xp̄i vt ad baptiſmū cathecuminꝰ accedas ¶De ꝯſecra.fōtꝭ Ra.eo.Ca.XXVIII.

¶ Uerba errorũ p ipericiã plata nõ ipediũt aq̃ sanctificationẽ. De cõſe. diſ. iiij. c. Si non ſanctificatur.

Onſecret fons: ⁊ ad ipm baptiſmũ cathecuminus accedat. Si nõ ſanctificat aq̃ cũ aliqua erroris verba p imperitiam precator effundit multi nõ ſolum mali ſ etiã boni fratres: in ipſa eccleſia non ſanctificauit aquas.

¶ Auguſtinus de vnico baptiſmo. libro. VI.

¶ Uerba erroris p impericiã plata nõ impediunt aque ſanctificationẽ. vel ſic. Impitus miniſter. ſanctificat aquã. licet p verba euãgelica quibus conſecrat baptiſmus. quãuis multa cõtra fidem pferret: in illa ſanctificatione. De conſe. diſ. iiij. c. Si nõ ſanctificat. § multorũ in principio. illius. c.

Ultorũ em̃ pces emẽdant q̃ttidie: ſi doctioribus fuerint recitate: ⁊ multa in eis reperiunt ↄtra catholicam fidẽ. Nũquid ſi manifeſtet aliq̃s baptizatos cuꝫ ille pces dicte ſup aquã fuiſſent iubẽt denuo baptizari Quo d ita. Quia plerũq̃ pcis vitiũ ſupat pcantiũ affect⁹: ⁊ q illa vel certe cũcta euãgelica verba ſine q̃b⁹ nõ põt baptiſma ↄſecrari tantũ valẽt vt p illa ſic euacuent quecũq̃ in pce vicioſa ↄtra ſi dei regſam dicunt queãdmodũ demoniũ xpi noie excluditur. Nã vtiq̃ heretic⁹ ſi offerat pcẽ vitioſam. nec bonũ habet caritatiſ affectũ: q̃ poſſit illa impicia ſupari: ⁊ iõ ſiſis eſt ei quicũq̃ in ipa catholica imũdus vel inuidus ⁊ maliuolus quales hic arguit ciprian⁹: offerat etiã vt fieri ſolet aliquã pcẽ in qua loquat ↄtra regulã fidei: multi quippe irruunt in pces nõ ſoluꝫ ab impitis loquacib⁹: ſed etiã ab hereticiſ cõpoſitas: ⁊ p ignorãtie ſimplicitatẽ nõ eas valentes diſcernere vtunt eis arbitrãtes quod bone ſint: nec tñ quod in eis peruerſum eſt euacuat illa que ibi recta ſunt. ſed ab eis potius euacuat.

¶ Idem in libro tertio de eodem. Auguſtinus.

¶ Nõ trãſit in aquã baptiſmi: malicia benedicẽtiſ. De cõſe. diſ. iiij. Nõ eſt aqua.

On eſt aqua pfana ⁊ adultera ſup quã dei nomẽ inuocat etiã ſi a pfanis ⁊ adulteris inuocet q nec ipa creatura: nec ipſum nomen adulterijum eſt.

¶ Auguſtinus ad neophitas. Omel'. III.

¶ Quid ſignificãt miſteria: q̃ in fonte baptiſmatiſ celebrãt: vel ſic. Quõ intelligitur credis in deũ. in ſanctã eccleſiã. ⁊ remiſſionẽ peccatorũ. ⁊ carnis reſurrectionem. eadem diſ. c. Prima igit.

Rima igit ⁊ ſcõa pdicatione de his tantũ locuti ſumus que vobis priuſq̃ ad fontẽ veniretiſ iuxta catholice regule inſtituta tradidimus: ⁊ quid ſignificaret vnctio:

que diuerſis corpis veſtri partib⁹ adhibita: diuerſum intellectum deſignat ꝑut; deus dignatus eſt dare interꝑtati ſumus: cū oſtendim⁹ vos ꝑ oleū ſctificatiōis ad auditū plene fidei ꝑparatos. ⁊ in bonū odorē ꝑ xp̄i vocatos ex toto corde: ⁊ ab renūciandū eſſe diabolo cōmonitos. Nūc vero de interiorib⁹ iam miniſterijs locuturi ſum⁹: q̄ in ipſo ſacro fonte celebrata ſunt. Emiſſa em̄ certiſſima cautiōe. q꞉ vos abrenūciare om̄ib⁹ pompis ⁊ opibus eius: ⁊ omni fornicatiōe diabolice ſpoſpōdiſtis deſcēdentes in fontē ſacrū: Fontē redēptiōis. fontē ſanctificatū ꝟtute celeſti. Itē. In hoc fonte antequā vos toto corpore intingerem⁹ interrogauim⁹. Credis in deū patrē omnipotentem. Reſpōdiſtis. credo. Rurſus īterogauimus. Credis et in ieſum xp̄m filiū eius q̄ natus eſt d̄ ſpiritu ſancto ex maria virgine. Reſpōdiſtis ⁊ credo. Item interrogauim⁹. ⁊ in ſpiritū ſanctū. Reſpōdiſtis ſil'iter. credo. Hoc aūt fecim⁹ iuxta dn̄i noſtri ieſu xp̄i ſaluatoris impiū. Qui cū ad patrē in celū aſcēderet diſcipl'is id ē apl'is mādauit dicēs: Eūtes baptizate omnes gētes in noīe patris: ⁊ filij. ⁊ ſpūſſancti. Itē. Qd̄ aūt interrogauim⁹. Credis ſanctā eccl'iam ⁊ remiſſionē pctōꝝ: ⁊ carnis reſurrectionē nō eo mō interrogauim⁹ vt quō in deū creditur ſic in eccl'iam ſanctā ⁊ catholicā: Propterea ſctā ⁊ catholica eſt q꞉ credit recte in deū. Nō ẜ dixim⁹ vt in eccl'iam quaſi in deū crederet;. ſ; intelligite nos dicere ⁊ dixiſſe vt in eccl'ia ſancta catholica ꝯuerſantes in deū crederetis. Crederetis ⁊ reſurrectionem carnis que eſt futura.

¶ Auguſtinus.

¶ Quid eſt credere. vel ſic. Sacramētū fidei nō'tpa: ſed fides ꝑuulum facit fidelem. eadem diſ. c. Nichil eſt.

Nihil aliud eſt credere quā fidē habere ac ꝑ hoc cum reſpōdet credere paruulus q̄ fidei nōdū habet effectum rn̄det fidē habere ꝓpter fidei ſacramentū ⁊ cōuertere ſe ad deū ꝓpter ꝯuerſiōis ſacramētū q꞉ ⁊ ip̄a rn̄ſio ad celebrationē ſacramēti ꝑtinet. Itē. Paruulū ⁊ ſi nōdū fides illa q̄ in credentiū volūtate ꝯſiſtit: iā tn̄ ipſius fidei ſacramentū fidelē facit. Nā ſicut credere reſpondet ita etem̄ fideles vocant: nō rem ip̄am mēte annuendo: ſed ipſi⁹ rei ſacramētū ꝑcipiendo.

¶ Auguſtinus in Omelia. IIII.

¶ Quare trina merſio debet fieri in baptiſmo. De ꝯſe. diſ. iiij. c. Poſtquam.

P Oſtq̃ vos credere ꝓmiſiſtis tertio capita veſtra ĩ fonte dimerſim⁹. Qui ordo baptiſmatis duplici miſterij ſignificatiõe celebraẗ. Recte eñ tertio merſi eſtis: qꝛ accepiſtis baptiſmũ in noĩe trinitatis. Recte eñ tertio merſi eſtis: qui accepiſtis baptiſmũ in noĩe ieſu xp̄i: q̃ tertia die reſurrexit a mortuis. Illa eñ tertio repetita dimerſio typũ dñice exp̄mit ſepulture p quã xp̄o ꝯſepulti eſtis in baptiſmo: ⁊ cũ xp̄o reſurrexiſtis in fide vt pctĩs abluti in ſctĩtate virtutũ xp̄m viuatis imitãdo. ❡ Canones apl'orum. Capitu. I.

❡ De eodem. de hijs qui ſemel. nõ tertio ĩ baptiſmo merguntur. eadẽ diſ. c. Si qs

S I quis p̄ſbyter aut ep̄s nõ trinã merſionẽ vni⁹ myſterij celebret: ſ; ſemel mergat: in baptiſmate qđ dare iubetur in dñi mortẽ deponaẗ. Nõ dixit mihi dñs ĩ morte mea baptizate: ſed euntes docete omnes gentes baptizãtes eos in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti.

❡ Toletanum concilium. IIII. Capitulo. VII.

❡ Semel in baptiſmate mergere licet vel ſic. Quod ſufficit vna merſio in nomĩe ſancte trinitatis. eadem diſ. c. Propter.

P Ropter vitandum ſciſmatis ſcandalum vel heretici dogmatis vſum ſimplã baptiſmi teneamus merſionẽ.

❡ Gregorius leandro epiſcopo.

❡ Quod vtrũq; põt fieri. ſ. vna imerſio. vel trina. eadẽ diſ. de trina.

D E trina merſiõe baptiſmatis nihil veri⁹ rñderi poteſt: quã qđ ipi ſentitis: qꝛ in vna fide nihil officit eccl'ie ſctẽ ꝯſuetudo diũſa. Nos aũt q̃ tertio mergim⁹ triduane ſepulture ſacr̃a ſigm⁹: vt dũ tertio ab aq̃s infans educiẗ. reſurrectio triduani tpis exp̄maẗ. Qđ ſi q̃s forte etiã ꝓ ſumme trinitatis veneratiõe eſtimet fieri: neq; hoc aliqd obſiſtit baptizandũ ſemel in aq̃s mergere. qꝛ dũ trib⁹ ſubſiſtentijs vna ſuba reprehẽſibile eẽ nll'aten⁹ põt infantẽ in baptimate vel ter vl' ſemel mergere: quãdo ⁊ in tribus merſionibus pſonarum trinitas. et in vna poteſt ſingularitas diuinitatis deſignari

❡ Hieronymus in epiſtola ad epheſios in libro. II.

❡ De eodem eadem diſ. c. eodem modo.

E Odẽ mõ ĩ patrẽ ⁊ filiũ ⁊ ſpiritũſctm̃ baptizamur: ⁊ ter mergimur: vt trinitatis vnũ appareat ſacramtũ. Itẽ. Licet ter baptizeẗ ꝓpt myſteriũ trinitatis tñ vn⁹ baptiſm⁹ reputatur. ❡ Pelagius gaudentio.

¶ De hijs qui in noie chriſti tm̄ ſemel merguntur. vel ſic. Quod nō ſit baptizandū in noie patris tm̄ in noie filij tm̄. in noie ſpiritusſancti tm̄. e. diſ. c. Multis

Multi ſunt qui in noie ſolūmodo xp̄i vna etiā merſione ſe aſſerunt baptizari. Euāgelicū x̄o p̄ceptū ipſo dn̄o deo et ſaluatore noſtro ieſu xp̄o tradēte nos ammonet in nomine trinitatis trina etiā merſione. Sctm̄ baptiſma vnicuiqz tribuere: dicēte dn̄o noſtro ieſu xp̄o diſcipulis ſuis. Ite baptizate oēs gentes in noie patris et filij et ſpiritusſancti. Si reuera hi de p̄fatis hereticis qui in locis dilectioni tue vicinis cōmorari dicuntur. Solūmodo in nomie dn̄i ſe baptiſatos fuiſſe forſitan confitentur ſine cuiuſdā dubitatōis ambiguo eos ad catholicā fidem venientes in ſancte trinitatis nomine baptizabis. ¶ Zacharias papa Bonefacio epiſcopo.

¶ Inuocatione trinitatis tertio in baptiſmate mergere debemus. eadē. diſ. c. In ſinodo.

In ſinodo anglorum decretum et iudicium firmiſſime preceptum diligenter demonſtratū eſſe dinoſcitur: vt quicunqz ſine inuocatione trinitatis merſus fuiſſet qd ſacramentū regenerationis nō haberet: quod omnino verum eſt. quia ſi merſus in fonte baptiſmatis quis fuerit ſine inuocatōe ſancte trinitatis pfectus chriſtianus non eſt niſi in nomine patris et filij et ſpiritusſancti baptizatus fuerit. Hoc quoqz obſeruare in ſupradicto ſinodo voluerūt ſacerdotes: vt qui vel vnā de trinitate perſonā in baptiſmo nō noiaret. illud baptiſmū verum eſſe nō poſſet: quod p certo verū eſt: quia qui vnum ex ſancta trinitate confeſſus fuerit nomie pfectus xp̄ianus eſſe nō pōt. Qui eni͂ confitetur patrē et filiū ſi confeſſus nō fuerit ſpiritum ſanctū: nec patrē habet nec filiū: et qui confeſſus fuerit patrē et ſpiritūſanctū: et filiū nō fuerit confeſſus: nec patrem habet: nec ſpiritumſanctum ſed vacuus eſt a diuina gratia.

¶ Gregorius Quirino epiſcopo in hibernia.

¶ Rebaptiſentur qui in noie trinitatis baptizati nō fuerūt. eadē diſ. c. ſi vero.

Si vero heretici qui in trinitatis noie minime baptizantur: ſicut ſunt bonoſiani. et cathafrige: quia et illi xp̄m dn̄m nō credūt. et iſti ſpiritūſanctū peruerſo ſenſu eſſe quendā paruū hominē montanū credunt quorum ſimiles multi ſunt alij: cū ad ſanctā eccleſiā veniūt baptizantur: quia baptiſmum nō fuit qd in errore poſiti ſctē trinitatis noie minime pcepert.

¶

¶ Zacharias papa Bonifacio epiſcopo.

¶ Sacerdotes baptizant: q̄uis errant in latina lingua. vel ſic. De ſacerdote: qui ꝑ ignorātiā lingue latine. in inuocatiōe trinitatꝭ deliquit. eadē. diſ. c. Retulerūt.

REtulerūt nūcij tui qđ fuerit in eadē ꝓuintia ſacerdos qui latinā linguā penit⁹ ignorabat: ꝛ cū baptizabat neſciens latine loq̄: infringēs linguā diceret: baptizo te ī noīe patria: ꝛ filia ꝛ ſpiritusſancta. ꝛ ꝑ hoc tua reuerēda fraternitas cōſiderauit rebaptizare: ſed ſanctiſſime frater ſi ille qui baptizauit nō errorē introducēs aut hereſim: ſed ꝓ ſola ignorantia romane locutionis infringēdo linguā vt ſupra fati ſumus baptizās dixiſſet nō poſſum⁹ ꝯſentire vt denuo baptizeť.

¶ Rabanus ſuꝑ epl̄am ad epheſios. lib. III. Capl̄o. XXVII.

¶ Quare baptizatus vngiť a ſacerdote in cerebro. De ꝯſe. diſ. iiij. c. Poſtquā.

POſtq̄ aſcēderit baptizat⁹ đ fōte ſtatī ſigneť ī fronte a p̄ſbytero cū ſacro criſmate ſequente ſimul ꝛ oratiōe: vt xp̄i regni particeps fiat: ꝛ a xp̄o xp̄ianus poſſit vocari

¶ Ambroſius de ſacramentis tractatu. II.

¶ De eodē. Quid ſuper baptizatū dicatur. eadem diſ. c. Emerſiſti.

MErſiſti veniſti ad ſacerdotem. quid dixit tibi. Deus inquit pater oīpotens qui te regenenerauit ex aq̄ ꝛ ſpūſctō: ꝯceſſitq̄ tibi pctōꝝ tuoꝝ veniā: ipe te vngat in vitam eternam: vide vbi vnctus es in vitam eternam inquit. ¶ Idem tractatu. III.

¶ Quare vnguentū ſuꝑ caput baptizati ponitur. eadem diſ. c. Accepiſti.

ACcipis miſteriū hoc eſt vnguentuꝫ ſuꝑ caput. Quare ſuꝑ caput: qꝛ ſenſus ſapientis in capite eius: ſequiť ſpiritiuale ſignaculū: qđ audiſtis hodie legi qđ poſt fontē ſuꝑ eſt quo ꝑfectio fiat: qn̄ inuocatiōe ſacerdotis ſpūſſctūs infundiť. ¶ Rabanus eodem Capl̄o. XXVIII.

¶ Quid ſignificat cādida veſtis: ſuꝑ caput baptizati poſita. vel ſic. Quare candida veſtis tradiť xp̄ianis eadem diſ. c. Poſt baptiſmū.

POſt baptiſmū tradiť chriſtiano baptizato veſtis candida que ſignificat innocentiā ꝛ puritatē chriſtianā quā poſt ablutas veteres maculas ſtudio ꝯuerſatiōis ſancte īmacnlatā ſeruare debet: ad rep̄ſentādū ante tribunal xp̄i Cuncti vero renati: albis induunť veſtib⁹ ad myſteriū reſurgentis eccleſie. Itē vtunť babtizati albis veſtibus vt quoꝝ prime natiuitatis faciē veteris erroris pann⁹ fuſcauerat: ba-

ditus ſcōe regenerationis glie pfuerat indumentū. Tegit em̄ poſt ſanctā vnctionē caput eius myſtico velamine: vt intelligat ſe diademate regni ⁊ ſacerdotali dignitate potiri.

¶ Ambroſius de miniſterijs.

¶ De eodē. eadem diſ. c. Accepiſti.

Accepiſti poſt baptiſmū veſtimēta candida: vt eſſet indicium qđ exueris voluptatem peccatorum. et indueris innocentie caſta velamina.

¶ Ex concilio agatenſi. Caplo. XXXV.

¶ Q̃s mēſib⁹ iudei int̄ cathecumīos habeant. eadē diſ. c. Judei.

Iudei quoq̃ velamina frequēter ad vomitū redit: ſi ad leges catholicas venire voluerint. viij. menſes inter cathecuminos eccl'ie limē introeant: ⁊ ſi pura fide venire noſcunt: tūc demū baptiſmatis gratiā mereant qđ ſi caſu aliq̄ periculū infirmitatis inter pſcriptū tp̄s incurrerint: ⁊ deſperati fuerint. baptizent.

¶ Ex concilio Tolletano.

¶ Sicut nō ſunt iudei ad fidem cogēdi: ita nec ꝯuerſi ab ea recedere ꝑ mittantur vt habetur. xlv. diſ. c. De iudeis.

De iudeis aūt hoc pcepit ſancta ſinodus. nemini deinceps ad credendū vim inferre. Cui em̄ vult deus miſeret: ⁊ quē vult indurat. Nō em̄ tales inuiti ſaluandi ſunt: ſed volentes vt integra ſit forma iuſticie: ſicut homo ppria arbitrij voluntate ſerpenti obediens perijt: ſic vocante ſe gratia dei ꝓprie mentis cōuerſione homo quiſq̃ credēdo ſaluatur. Ergo non vi: ſed libera arbitrij facultate vt conuertantur vocandi: potius ſunt nō impellendi. Qui autē iam pridē ad chriſtianitatē coacti ſunt: ſicut factum eſt temporib⁹ religioſiſſimi principis Siſennandi: qui iam conſtat eos ſacramentiſ diuinis aſſociatos: ⁊ baptiſmi gratiā ſuſcepiſſe: ⁊ criſmate vnctos eſſe: ⁊ corporis domini: ⁊ ſanguinis extitiſſe participes oportet vt fidem quam vel vi vel neceſſitate ſuſceperunt tenere cogantur: ne nomen domini blaſphemetur fideſq̃ quam ſuſceperunt vilis ac contemptibilis habeatur.

¶ Ex concilio tolletano. Capitulo. XL.

¶ Vt iudeoꝝ filij baptizati: cū eis nō habitāt. vel ſic. A parentū ſeparent cōſortio fideles. ne in eoꝝ inuoluant erroribus. xxviij. q. c. Judeoꝝ.

IUdeoꝝ filios vel filias baptizatos ne parentū vltra inuoluāt erroribus ab eoꝝ ꝯſortio ſeparari decernimus. Tradicꝫ aut monaſterijs aut chriſtianis viris aut mulierib⁹ deū timentibus vt ſub eoꝝ conuerſatione cultū fidei diſcant: atqꝫ in meli⁹ ꝯſtituti. tā in moribus quā in fide ꝓficiāt.

Eodem concilio tollerano. Capl'o. LXII

Judeis ad fidē venientibus: cū infideli nulla ſit conuerſatio eadē. q. ꝛ cauſa. c. Sepe malorum

SEpe maloꝝ ꝯſortia etiā bonos corrumpūt. quātomagis eos qui ad vicia pleni ſunt. Nulla igit̄ vltra communio ſit hebreis ad fidē chriſtianā trāſlat;: cū his qui adhuc inueniri ritu conſiſtūt: ne forte eoꝝ participatiōe ſubuertant̄ Quicūqꝫ igit̄ amodo ex his qui baptizati ſunt infideliū conſortia nō vitauere: ꝛ hi chriſtianis donent̄ ꝛ illi publicis cedibus deputent̄.

De iudeis q̄ apoſtatauere. eodē cōcilio. V. Capl'o. LXIX.

De iudeis pler;qꝫ freq̄nter ad iudaiſmū reuertētib⁹. de ꝯſe. diſ. iiij. c. plerīqꝫ

PLeriqꝫ qui ex iudeis dudū ad chriſtianā fidem ꝓmoti ſunt. nūc blaſphemātes xp̄m nō ſolūmodo iudaicos ritus ꝑpetraſſe noſcunt̄. Sꝫ etiā abhominandas circūciſiones exercere. De quib⁹ ꝯſultu pijſſimi ac religioſiſſimi dn̄i noſtri ſiſennandi regis hoc ſanctū decreuit ꝯſilium vt huiuſcemodi trāſgreſſores pontificali auctoritate correcti: ad cultum chriſtiani dogmat; reuocent̄. vt quos volūtas ꝓpria nō emēdat: animaduerſio ſacerdotalis coherceat. Eos aūt quos circūciderint ſi filij eoꝝ ſunt a parentum conſortio ſeparentur. ſi ſerui pro iniuria corpis ſui libertati tradant̄.

Rabanus. de inſtitu. clericoꝝ. Libro. I. Capl'o. XXVII.

De baptiſmo paganorum. ante baptiſmum. diabolo ꝛ eius operibus renunciare debemus. De conſe. diſ. iiij. c. primū.

PRimū interroget̄ pagan⁹ ſi ab renūciet diabolo: ꝛ omnibus dānoſis eius opibus atqꝫ fallatijs cūctis: vt primū reſpuat errorē: ꝛ ſic appropinquet ad veritatē. poſſitqꝫ iuxta apl'm deponere veterē hominē ſm priſtinā ꝯuerſationē qui corrumpit̄ ſcd'm deſideria erroris abnegās impietatem ꝛ ſecularia deſideria:

Ex decret;. Jginij pape. Capl'o. X

Neceſſitate cogente: in cathecíſmo. ꝛ confirmatione. idem compater eſſe poteſt

eadem diſ.c.in catheciſmo.

IN cathecumino ⁊ baptiſmo ⁊ confirmatione vnꝰ patrinus fieri poteſt ſi neceſſitas cogat: nõ tamẽ conſuetudo romana: ſed ꝑ ſingulos ſinguli ſuſcipiunt.

¶ Ex decretis Leonis pape Caplo. Scdm Medardũ.

¶ Non plures: ſed vnus puulũ in baptiſmo ſuſcipiat. eadẽ diſ.c. Non plures.

VT nõ plures ad ſuſcipiendũ de baptiſmo infantẽ accedant quã vnus ſiue vir ſiue mulier. In ꝯfirmationibꝰ q̊ꝗ idipſum fiat. ¶ Ex cõcilio maguntiẽſi. Caplo.II

¶ Qui non eſt baptizatus nec confirmatus: alium in criſmate: vel baptiſmate. tenere non debet. eadem diſ.c. In baptiſmo.

IN baptiſmo vel in criſmate nõ poteſt aliũ ſuſcipe in filiolũ ipſe qui nõ eſt baptizatus ⁊ confirmatus.

¶ Antiſidiozenſi concilio. Capitulo. XV.

¶ Abbati vel monacho cõmatres habere non licet. eadẽ diſ.c. Non licet.

NOn licet abbati vel monachis de baptiſmo ſuſcipe infantes vel commatres habere.

¶ Epiſtola ꝑ titulo. VII. Caplo. XV.

¶ De eodem. eadem diſ.c. Monachi.

MOnachi ſibi cõpatres vel cõmatres non faciant: nec oſculent̃ feminas. ¶ Sermo Auguſtini ebdomada. I. poſt paſcha qui ſic incipit hodiernus dies.

¶ Qui in baptiſmo paruulos ſuſcipiunt: pro eis apud deum fideiuſſores exiſtũt. eadem diſ.c. Vos ante omnia.

VOs ante omnia tã viros quã mulieres qui filios in baptiſmo ſuſcepiſtis moneo: vt vos cognoſcatis fideiuſſores apud deũ extitiſſe ꝓ illis: quos niſi eſtis de ſacro fonte ſuſcipe. Ideo eos ſemꝑ ammonete vt caſtitatẽ cuſtodiant: iuſticiã diligãt: caritatẽ teneãt. ante oĩa ſimbolũ ⁊ orationẽ dñicã. ⁊ vos ipſi tenete: ⁊ illis quos accepiſtis oſtendite.

¶ Capi. XLI. Concilio. IIII. Carthaginenſi.

¶ Neq̃ rebaptizatiões. neq̃ reordinatiões fieri liceat. eadẽ diſ.c. Nõ licet.

NOn liceat fieri rebaptizatiões: reordinatiões: vel trãſlationes epiſcoporum.

¶ Auguſtinus ad Maximianum.

¶ De eodem. eadem diſ.c. Rebaptizari.

REbaptiſare hereticũ hominẽ qui hec ſanctitatis ſigna percepit q̃ xpiana tradit diſciplina omnino peccatũ eſt Rebaptizare aũt ⁊ catholicũ imaniſſimũ ſcelus eſt.

¶Beda in omelia. Caplo. XXXVI.

Non eſt rebaptizandꝰ qui ab hereticiſ baptizat̃. eadē diſ. c. Siue hereticus

SIue hereticꝰ. ſiue ſciſmaticꝰ. ſiue facinoroſusq̇ſqꝫ ĩ cō-
feſſione ſancte trinitatis baptizet̃. non valet ille q̄ bap
tizatus eſt a bonis catholicis rebaptizari. ne confeſſio
vel inuocatio tanti nomĩs videat̃ annullari

¶Auguſtinus de vnico baptiſmo. ti. III.

¶Non reiteratur baptiſmus. ꝙ in nomine trinitatis miniſtratur. eadem diſtin.
Si qui apud.

CAtholica vero eccleſia ꝓpterea non debet iterare bap
tiſmū. quia apud hereticos datꝰ eſt. ne iudicare videa
tur ipoꝝ eſſe ꝙ xp̄i eſt: aut eos nō habere quod intus
cum accepint amittere vtiqꝫ foras exeūdo nō poſſent

Libro. I.

Qui recedit ab eccl̃a: nec baptiſma nec ius dādi amittit. cōcor. c. qd̄ q̄dā. j. q. j.

SAcramentum baptiſmi eſt quod habet qui baptizat̃:
et ſacramentū dādi baptiſmi eſt quod habet qui ordi-
natur. Sicut enim baptizatus ſi baptizatus receſſerit
ſacr̃m baptiſmi nō amittit. ſic etiā ordinatus ſi ab vnitate re-
ceſſerit: ſacramentum dandi baptiſmū non amittit. Nulli em̄
ſacramento iniuria facienda eſt: ſi diſcedit a malis vterqꝫ di-
ſcedit: ſi permanet in malis vterqꝫ permanet. Sicut ergo ac-
ceptatur baptiſmus quē non potuit amittere: qui ab vnitate
diſceſſerat. ſic acceptandꝰ baptiſmus eſt quē dedit ille qui ſa
cramentum dandi cum diſcederet non amiſerat

¶Gregorius quirino ep̄o. ⁊ ceteris in hibernia ep̄is.

¶Baptizati ab hereticis: debent reconſiliari vel ſic. Quō recipiantur ab eccle
ſia. qui in nomine trinitatiſ ab hereticis baptizantur. de cōſe. diſ. iiij. ab antiqua

ANtiqua patꝝ inſtitutiōe didicimꝰ vt quilibet q̄ apud
hereticos in trinitatis nomine baptizantur: cū ad ſan
ctam eccleſiā redeunt: aut vnctione criſmatis aut im-
poſitione manus. ſola ꝓfeſſione fidei ad ſinum matris eccle-
ſie reuocentur. Unde arrianos per impoſitionem manus oc
cidēs per vnctionem vero ſancti chriſmatis ad ingreſſum ca
tholice oriens reformat

¶Gregorius tertiꝰ. Bonifacio,

¶De eodem. eadem diſ. ⁊. c.

ILli qui baptizati ſunt per diuerſitatem ⁊ declinationē
linguarum gentilitatis tamen quia in nomine trinitatiſ

baptizati ſunt. oportet eos ꝑ manus impoſitionē et ſacri chriſ matis vnctionem confirmari.

¶ Pelagius papa gaudentio epiſcopo

¶ Qui dicunt ſe baptizatos in nomine trinitatis: non ſunt rebaptizandi: ſed tantum reconciliandi. ꝯcor. c. Nullus. de cōſe. diſ. iiij.

S In vero apud dilectionem tuam eorum qui conuerti volunt. manifeſta confeſſione claruerit: quod trinitatꝭ nomine fuerint baptizati. Sola reconciliationis gratia impenſa. catholice fidei reconciliare maturabis: vt tali diſpoſitione vel diſpēſatione ſeruata nihil aliter quā qđ euangelica iubet auctoritas temeritatis cuiuſdā ſpiritu videatur affectum.

¶ Ex decre. Leonis pape epis ꝑ ſiciliā miſſis Capľo. XL.

¶ Non reiteratur baptiſma. cui⁹ formam conſtat integre collatam. de conſecra. diſtinctione. iiij. Di de quibus.

T V autem de quibus ſcripſiſti qui ſe baptizatos ſciunt ſed cuius fidei fuerint: qui eos baptizauerunt ſe neſcire ꝯfitentur. quoniā quolibet modo formā baptiſmatis acceperunt rebaptizandi non ſunt: ſed per manus impoſitionem virtutem ſpūſſancti accipiētes: quod ab hereticis accipere nō potuere. catholicis copulandi ſunt.

¶ Gregorius terti⁹. Bonifacio

¶ Baptizentur. de quib⁹ ignorať an ſunt baptizati. de ꝯſe. diſ. iiij. paruulos

P Aruulos qui a parētibus ſubtracti ſunt. ⁊ an baptizati ſint ignoratur: vt hos baptizare debeas. ſcđm patrū traditionem ſi nō fuerit. qui teſtificetur ratio poſcit

¶ Carthaginenſi concilio. V. Capitulo. VI

¶ De eodem. eadem diſ. c. Placuit

P Lacuit de infantibus quotiens non inueniuntur certiſſimi teſtes qui eos baptizatos ſine dubitatione teſtētur: neqꝫ ipſi per etatem ſint idonei de traditis ſibi ſacramentis reſpondere abſqꝫ vllo ſcrupulo eos eſſe baptizandos: ſimiliter et de eccleſijs: quotiens deſuper earum heſitať conſecratione agēdum eſt idem vt ſine trepidatiōe ꝯſecrenť.

¶ Ex decretis Leonis pape ad ruſticum narbonenſem epiſcopum miſſis. Capľo. XXVIII.

¶ De eodem. eadem diſtin. c. Si nulla ꝙ non ꝓbať geſtum non intelligiť reiteratum. ⁊ ideo in dubio ſit denuo baptizandus de cuius baptiſmo dubitatur

SJ nulla exiſtant indicia inter ꝓpinq̃s: aut familiares nulla inter clericos aut vicinos quibꝰ hij de quibꝰ q̃ritur baptizati fuiſſe doceant̃: agendũ eſt vt renaſcantur ne manifeſte pereãt. Jnquibꝰ qđ nõ oſtendit̃ geſtũ: ratio non ſinit vt videat̃ iteratum. Qui aũt poſſunt meminiſſe qđ ad eccleſiã veniebãt cũ parentibꝰ ſuis: poſſunt recordari an qđ eoꝝ parentibꝰ dabat̃ acceperũt. Sed ſi hoc etiã ab ipſa memoria alienũ eſt: cõferendũ eis videt̃ qđ collatũ eſſe neſcit̃: q2 temeritas nõ p̃ſumptiõis interuenit. vbi eſt diligẽtia pietatis.

¶ Exempla Auguſtini ad Bonifacium.

¶ Valet ad ſalutẽ baptiſma: ⁊ ſi nõ ea fide ꝑuuli offert̃. de ꝯſe. diſ. iiij. c. nõ illud

NOn illđ te moueat: qđ quidã cũ nõ ea fide ad baptiſmũ ꝑcipiendũ ꝑuulos ferũt: vt gr̃a ſpũali ad vitã regenerent̃ eternã. ſed eos putant hoc remedio tꝑalẽ retinere vel recipere ſanitatẽ: non eñ ꝓpterea illi nõ regenerentur: q2 non ab iſtis hac intentione offeruntur.

¶ Ex concilijs aput compendium. Capi. V.

¶ De hijs qui ꝑ ignorantiã ordinant̃. anteq̃ baptizent̃. j. q. j. c. Si p̃ſbyter.

SJ q̃s p̃ſbyter ordinatꝰ dep̃hẽderit ſe nõ baptizatũ eſſe baptizet̃ ⁊ ordinet̃ iteꝝ. ⁊ oẽs quos priꝰ baptizauit.

¶ Ex dictis Jſidori epiſcopi.

¶ De eodem. eadem cauſa. ⁊. q. c. Si per ignorantiam.

SJ q̃s ꝑ ignorãtiã ordinat̃: anteq̃ baptizet̃: debẽt ab eo baptizati rebaptizari. ⁊ ip̃e nõ ordinet̃: ſed romanꝰ põtifex nõ hoĩem iudicat q̃ baptizat: ſed ſpiritũ dei ſbminiſtrantẽ gratiã baptiſmi: licet paganus ſit qui baptizat.

¶ Ex concilio cabilonenſi. Capi. V.

¶ De illis qui p̃ſbyteros cogũt denarios ꝓbalſamo dare. Nec ꝓ dedicãdis baſilicꝭ: vel ꝓ ſacramẽtꝭ eccleſie conferẽdis. aliquid exigi debet. j. q. j. c. Statuimꝰ

QVidã fratres dixerũt ꝯſuetudinis antiq̃ fuiſſe in eoꝝ eccl̃ijs vt ꝓ balſamo emẽdo ad criſma faciendũ ſiue ꝓ lumĩaribꝰ eccl̃ie cõcremãdis: binos vel quaternos denarios p̃ſbyteri darẽt. Vñ oẽs vno ꝯſenſu ſtatuimꝰ vt ſicut ꝓ dedicãdis baſilicꝭ ⁊ dãdis ordinibꝰ nihil accipiẽdũ eſt: ita etiã ꝓ balſamo ſiue ꝓ luminaribꝰ emẽdis nihil p̃ſbyteri accepturi criſma dent. Epiſcopi itaq̃ eccleſiaſticis facultatibꝰ balſamũ emant: ⁊ luminaria ſinguli eccleſijs ſuis.

¶ De criſmatis panno: ex ꝯcilio apđ beluacũ. Capi. VIII.

¶ Criſmatis pannū:ſecundū linire:⁊ ſuper alium baptizatū mittere licet. De cō ſecra.diſ.iiij.c.Si quis.

SI quis voluerit criſmatꝫ pānū iterū linire ⁊ ſuꝑ alium baptizatū mittere nō eſt abſurdū. ¶ De preſbyterꝫ q̄ cū criſmate baptizare p̄ſumūt. Ex ꝯci.lugdu.ca.III

¶ De veteri criſmate:baptiſmata ꝯſecrare nō licet.eadē.diſ.c.Si quis de alio.

SI quis de alio criſmate quā de illo nouo qđ ꝓprij epi largitiōe vel ꝯfeſſiōe accepit baptizare niſi p̄occupāte morte tēptauerit ꝓ temeritatꝫ auſu ipſe in ſe ſue damnatiōis protuliſſe ſententiam manifeſtatur.

¶ De eadem re ex cōcilio apud valentias. Capi. II.

¶ Quod preſbyteri petāt criſma a ꝓprio epiſcopo.aut per ſe aut per alium:qui ſit eiuſdem ordinis.eadem.diſ.c.Preſbyteri.

PReſbyteri q̄ dioceſanas regūt eccl'ias nō a quibuſlibet epis:ſʒ a ſuo nec ꝑ iuniorē clericū:ſʒ ꝑ ſe ipos aut ꝑ illū q̄ eiuſdē ordis ſit añ paſce ſollēnitatē criſma petāt.

¶ Hanno ſuꝑ epl'am primā ad romanos.

¶ Quare in aqua ⁊ nunq̄ in vino:baptiſma conſecratur.

FOrtaſſis q̄rit aliq̄s q̄re in aq̄ ſolūmō:⁊ nō aliq̄n in vino baptiſma ꝯſecret̄:cui rn̄dit btūs ambroſiꝰ idcirco vniformiter id fieri in aq̄ vt intelligat̄:qđ ſicut aq̄ ſordes corporꝫ aut veſtimenti abluit:ita illud baptiſma aīe macl'as: ſordeſq̄ vitiorꝫ emūdādo abſterget.

¶ Ciprianus libro.VI.Capi.LXXVII.

¶ Añq̄ criſma infūdat̄:ad aſꝑgēdū aquā de fonte:accipe licꝫ.ead.diſ.c.In ſab.

IN ſabbo ſctē paſce vl' pētecoſtes:ſi q̄s velit aquā ꝯſecratā ad aſpſionē in domo ſua recipe. añ criſmatꝫ infuſionē recipiat. ¶ Auguſtinꝰ in epiſtola ad ſiluianum

¶ Qua rōne ſcimꝰ apl'os fuiſſe baptizatos.vel ſic. Diſcipuli xp̄i:eius baptiſmate credunt̄ abluti. De conſe.diſ.iiij.cᵒ Quando ab hieroſolymis.

QUādo ab hieroſolymis exijt dn̄s ieſus cū diſcipl'is ſuis i iudeā terrā:⁊ ibi morabat̄ cū eis baptizabat. nō ꝑ ſeipm̄ ſʒ ꝑ diſcipl'os ſuos q̄s intelligimꝰ fuiſſe baptizatos:ſiue baptiſmo iohānis ſicut nōnulli arbitrant̄:ſiue qđ magis credibile ē baptiſmo xp̄i. Itē.reſpōdit dn̄s petro: q̄ lotꝰ ē non indiget niſi vt pedes lauet:ſed eſt mundus totus. Vnđ intelligitur quod iam petrus fuerit baptizatus.

¶ Auguſtinus ad Vincentium victorem.

¶ Apl'i omnes xp̄i:baptiſmate baptizati credunt̄. De conſe.diſ.iiij.c.Si eos.

SI eos ꝺ qbꝰſcꝑtū ñ eſt: vtꝝ fuerit baptizati ſiue ñ ſine baptiſmo ꝺ hacvita ꝫceſſiſſe ꝯtēdimꝰ: ipis calūniamur apl'is ꝗ ꝑter aplm paulū: qñ baptiſati igramꝰ: ꝭ ipos baptizatos eē ꝑ hoc nob̄ inoteſcere potuit qꝺ btō petro dñs ait. Qui lotus eſt non indiget niſi vt pedes lauet.

¶ Auguſtinus de ciuitate dei. libro. XIII.

¶ Concor. c. Baptiſmi infra eodem. vel ſic. Quod omnes non baptiſati ſi pro chriſto moriunꝫ: baptizati moriuntur.

QUicūqꝫ ñ ꝑcepto regeneratōis lauacro ꝓ xp̄i ꝯfeſſiōe moriūꝫ: tm̄ eis valet ad dimittēda pctā: ꝗntū ſi ablue renꝫ ſacro baptiſmatꝭ fonte. ¶ De dictꝭ Augu. epi.

¶ Quāuis recte viuat cathecuminꝰ: ſine baptiſmo non poteſt ſaluari. De conſe. diſ. iiij. c. Cathecuminū.

CAthecuminū: ꝗuis i bonis opibꝰ defūctū vitā hr̄e nō credimꝰ: excepto dūtaxat niſi martirio ſacramētū compleat: ¶ Ex dictis Auguſtini:

¶ Idē ꝗ ꝑcedēs: ⁊ habeꝫ in eodē. c. § baptizatꝰ i medio capli. ⁊. c. firmiſſime. in ꝑncipio. xv. q. j. Itē habeꝫ de verbo ad verbū in. c. cathecuminū. § baptizatus.

BAptizatꝰ ꝯfiteꝫ fidē ſuā corā ſacerdote: ⁊ īterrogatꝰ reſpōdet: hoc idē martyr corā ꝑſecutore facit: ꝗ ⁊ ꝯfiteꝫ ⁊ interrogatꝰ rñdet. Ille poſt ꝯfeſſionē aſꝑgiꝫ aq̄: h̄ vo aſꝑgitur ſanguie vel tingiꝫ igne. Ille manꝰ ipoſitiōe pōtificꝭ accipit ſpm̄ſctm̄: h̄ habitaculū efficiꝫ ſpūſſcti dū non eſt ille ꝗ loqtur: ꝭ ſpūſſctūs ꝗ in illo loquiꝫ. Ille cōicat euchariſtie in commemoratiōe mortꝭ dñi: h̄ ipſi xp̄o cōmoriꝫ. Ille ꝯfiteꝫ ſe mundi actibꝰ renūciare: h̄ ipi renūciat ⁊ vite. Illi oīa pctā dimittūtur: iſti extinguunꝫ. ¶ Augꝰ de vnico baptiſmo. libro. IIII

¶ Quod ſufficit ad ſalutē fides. ꝯuerſio. ſi defuerit baptiſmꝰ neceſſitate. vel ſic. Effuſio ſanguīs: implet vicē baptiſmi. De conſe. diſ. iiij. c. Baptiſmi.

BAptiſmi vicē aliqñ implere paſſionē ꝺ latrone illo cui nō baptizato dictū eſt: hodie mecū eris in ꝑadiſo: btūs cyprianꝰ nō leue documētū aſſumit: qꝺ etiā atqꝫ etiam ꝯſiderās iuenio nō tm̄ paſſionē ꝓ noie xp̄i id qꝺ de baptiſmo deerat poſſe ſupplere: ꝭ etiaꝫ fidē ꝯuerſationēqꝫ cordis ſi forte ad celebrādū miſteriū baptiſmi inanguſtijs tp̄m ſuccurri non pōt. Neqꝫ em̄ latro ille ꝓ noie xp̄i crucifixꝰ: ꝭ ꝓ meritꝭ facinorū ſuoꝝ: neqꝫ ꝗ credit paſſꝰ ē: ꝭ dū patiꝫ credit: ꝗntū itaqꝫ valeat etiā ſine viſibili ſacramēto baptiſmi qꝺ ait apl's Corde crediꝫ ad iuſticiā: ore aūt ꝯfeſſio fit ad ſalutē: i illo latrone decla

ratū ē. ſ; tūc implet inuiſibil'r cū myſteriū baptiſmi nō ɔtēpt⁹ religiōis ſ; articl's nccitatis excludit: ⁊ ſicut in illo latrōe: qđ baptiſmi ſacr̄m defuerat: cōpleuit oipotēti benignitas: q₂ nō ſupbia vl' ɔtēpt⁹: neceſſitate defuerat ſit infantib⁹ q̄ babtizati moriunt eadē gr̄a oīpotēti explere credēda ē: qđ non ex ipia volūtate. ſ; ex etati idigētia: nec corde credere ad iuſticiā pn̄t nec ore ɔfiteri ad ſalutē. Baptiſm⁹ quidē pōt ineſſe vbi ɔfeſſio cordis defuerit. Cōuerſio aūt cordis pōt q̄dē ineſſe nō pcepto baptiſmo: ſ; cōtēpto baptiſmo nō pōt. Nec vllomō dicēda ē ɔuerſio cordis ad deū cū dei ſacramētū contēpnit.

¶ In libro ſententiarum proſperi.

¶ Non tam ablutioni corporis: q̄ fide cordis: baptiſma conſtat. De cōſecra. diſ. iiij. c. Verus baptiſmus.

VEr⁹ aūt baptiſm⁹ ɔſtat nō tm̄ ablutiōe corpis quā fide cordis: quēadmodum apl'ica tradit doctrina dicēs. Fide mūdans cor eoꝝ. Et alibi: Saluos fac̄ baptiſma nō carnis depoſitio ſordiū: ſ; ɔſciētie bone īterrogatio in deū.

¶ Augſtinus contra Julianum.

¶ Nō baptizat cū mr̄e. q̄cq̄d in ei⁹ corpe eſt. eadē diſ. c. Si ad matris.

SJ ad matris corp⁹ id qđ in ea ɔcipit ptineret: ita vt ei⁹ pars deputet: ita nō baptizaret infans cui⁹ mater baptiſata eſt aliq̄ mortis vrgēte piculo cū eū geſtaret in vtero. Nūc v° cū etiā ipe baptizetur: nō vtiq; bis baptizatus habebit. Nō vtiq; ad maternū corp⁹ cū eſſet in vtero ptinebat Jtē ſi q̄cq̄d i hoīe eſt qn̄ baptizat: ⁊ ſctificat: ſctificari ⁊ baptizari putandū eſt: dictur⁹ es ⁊ ipa in illo baptizari: ⁊ ſctificari: que in teſtinis ⁊ veſica p digeſtiōis corpis digerunt: dicturus es hoīem baptizari ⁊ ſctificari in matris vtero ɔſtitutū: ſi ad hoc ſacramētū accipiendū. neceſſitas cogat grauidā: ⁊ ido baptizari iā qui naſcit iā nō debere poſtremo dictur⁹ es baptizari ⁊ ſanctificari febres qn̄ baptizant egroti.

¶ Yſidorus ſententiarum. li. I. Capi. XVIII.

¶ Quare nō baptizat cū matre: qui in eius vtero eſt. eadē diſ. c. qui in maternis

QUi in maternis vteris ſunt ideo cum matre baptizari nō poſſunt: q₂ qui natus adhuc ſecundū adā non eſt: ſcđm xp̄z nō pōt rebaptizari: neq; em̄ dici regeneratio in eum poteſt: quē generatio nō p̄ceſſit. Qui ſcelerate viuūt in eccleſia cōmunicare nō deſinūt: putantes ſe tali cōmuniōe

mundari diſcant. nihil ad emundationē ꝓficere ſibi.

De ſacramēto confirmatio.

¶ Urbanus papa omnibus chriſtianis.

¶ Poſt baptiſma confirmationis ſacramentum preſtetur. De ꝯſe. diſ. v. c. Omnes fideles. et eſt primum. c.

OMēs fideles per manus ipoſitionez epoꝝ: poſt baptiſmū debent ſpiritūſctm̄ accipe vt pleni xp̄iani inueniant.

¶ Idē papa hiſpanoꝝ epiſcopis. Capi. VI.

¶ Manꝰ vo impoſitiōis ſacramētū maiꝰ eſt q̄ baptiſmꝰ. eadē diſ. c. De hijs vo

DE his de quibꝰ rogaſtis vos idem vtrū maius eſt ſacramentū manus impoſitōis epōrum: aut baptiſmus ſcitote vtrūq̧ magnum eſſe ſacramentū: ⁊ ſicut vnum maioribus eſt: id eſt ſummis ponificibꝰ accomodatū: qͦ a minoribus perfici nō poteſt: ita ⁊ maiori veneratiōe venerandum et tenendū eſt. Sed ita cōiuncta ſunt hec duo ſacramēta vt ab inuicem niſi morte preueniente nullatenus poſſint ſegregari: et vnū ſine altero rite ꝑfici non poteſt.

¶ Euſebiꝰ papa Fratribꝰ ꝑ campaniā ⁊ tuſſiam ꝯſtitutis ſcribis epiſtola. XXXII.

¶ Nō ab alijs q̄ ab epis manꝰ ipoſitiōis ſacramentū ꝑfici pōt eadē diſ. c. Manꝰ

MAnꝰ quoq̧ impoſitiōis ſacramentū. magna veneratione tenendū eſt. qͦ ab alijs ꝑfici nō pōt: niſi a ſūmis ſacerdotibꝰ: nec tp̄e apl'oꝝ ab alijs quā ab ipis apoſtolis legit ac ſcit pactū eſſe: nec ab alijs quā qui eoꝝ locum tenent nūquā perfici poteſt aut fieri debet. Nā ſi alterū preſumptum fuerit: irritum habeat: ⁊ vacuum nec inter eccleſiaſtica vnquā reputabitur ſacramenta.

¶ Ex decretis Innocētij pape Demētio epō miſſ. Cap̄. III.

¶ Preſbyteris baptizatis: criſmate tāgere licet. de conſe. diſ. iiij. c. Preſbyter

PReſbyteri ſeu extra ep̄m ſiue p̄ſente epō cum baptizāt: criſmate baptizatos vngere nō liceat. Sed qͦ ab epō fuerit conſecratum: non tamē frontē ex eodem oleo ſignare qͦ ſolis debet epis cū tradunt paraclitum.

¶ Ad ianuarium ep̄m talaritanum. Capitulo. Cen.

¶ Baptizatos in frontibus: preſbyteros vngere non licet. eadem diſ. c. Preſbyteri. vel ſic. Solis epiſcopis liceat confirmare.

Presbyteri baptizatos infantes ſignare in frontib⁹ ſacro criſmate nō p̄ſumant. Sed p̄ſbyteri baptizatos vngunt in pectore vt ep̄i poſtmodū confirment in fronte

¶ Rabanus de inſtitutis cōciliorum. I. Capl'o. XXX.

¶ Quare ſacramētū ꝯfirmatōis. baptizato tradit. de ꝯſecra. diſ. v. c. Nouiſſime

Nouiſſime a ſummo ſacerdote ꝑ impoſitionē man⁹ paraclitus tradit baptizato: vt roboret ꝑ ſpiritūſanctum ad p̄dicandū alijs. idē donū quod ip̄e in baptiſmate cōſecutus eſt: ꝑ gratiā vite donatus eterne. Signat em̄ baptizatus cū criſmate ꝑ ſacerdotē in capitis ſummitate: ꝑ pontificeȝ vero in fronte vt in priore vnctione ſignificet ſuꝑ ip̄m ſpirit⁹ ſancti deſcenſio ad habitationē deo ꝯſecrandā. In ſc̄da quoq; vt eiuſdē ſpiritusſancti ſeptiformioꝛ gratia. cū omni plenitudine ſanctitatis ⁊ ſciētie ⁊ v̄tutꝭ: in hoīem venire declarat.

¶ Ex concilio aurelianenſi. Capl'o.

¶ Ad cōfirmationem nō niſi ieiunij veniāt. De conſe. diſ. v. c. et ieiunij.

Ut ieiuni ad cōfirmationē veniant ꝑfecte etatis vt moneant confeſſionē facere prius: vt mūdi donū ſpiritus ſancti poſſunt percipe: ⁊ quia nunquā erit chriſtianus niſi epiſcopali ꝯfirmatione fuerit criſmatus.

¶ Ex meldenſi concilio. Capl'o. III.

¶ Ep̄i vo nō niſi ieiunij. baptizatos ꝯfirmāt. niſi ncc̄itas fuerit. eadē diſ. c. et ep̄i

Ut ep̄i nō niſi ieiuni: ꝑ impoſitionē manuū ſpiritū tradant: exceptis infirmis ⁊ morte ꝑiclitantib⁹. Sicut autem duob⁹ temporib⁹ paſce videlȝ ⁊ pentecoſtē a ieiunis debet celebrari baptiſmus: ita etiā ſp̄ūſancti traditione a ieiunis pontificibus conuenit celebrari.

¶ Ex concilio teratonenſi. Capl'o. VI.

¶ Sc̄do aūt vel tertio nullus confirmet. eadē diſ. c. Dictum eſt nobis.

Dictū eſt nobis. quod quidā. de plebe bis vel ter. vl' eo ampli⁹: ep̄is ignorātib⁹ tamen ab eiſdē ep̄is ꝯfirmentur: vnde nobis viſum eſt: eandē confrmationē ſicut nec baptiſmū iterari minime debere: qꝛ bis vel ampli⁹ baptizatos aut ꝯfirmatos nō ſeculo. ſed ſoli deo ſub habitu regulari vel clericali religioſiſſime famulari decretū eſt.

¶ Ex penitentiali Theodori ep̄i. Capl'o. XIIII:

¶ Que penitētia ſit danda bis vel ter baptizatis. vl' ſic de hijs qui ignorāter bis baptizant. de conſe. diſ. iiij. c. Qui bis ignoranter.

QUi bis ignorāter baptizati ſunt:nō indigēt ꝑ eo peni-
tere:niſi qđ ſcđm canones ordinari nō poſſūt:niſi ma-
gna neceſſitas aliqua cogat. Qui aūt nō ignari iterū
baptiſati ſūt:quaſi itez xp̄m crucifixerūt.ꝑ ſeptē annos peni-
teant:quarta ⁊ ſexta feria.⁊ q̄ttuor quadrageſimas abſtineāt
Si ꝑ vicio aliquo fuerit ſimiliter:ſi pro mundicia putauerūt
tribus annis ſimiliter peniteant.

De ſacramēto euchariſtie et celebratione miſſarum.

¶ Ambroſius in libro de cathezizandis rudibus.

¶ Non natura naſcitur:ſed conſecratione nobis ꝯficitur: corpus ⁊ ſanguis chri-
ſti. De conſe.diſ.ij.c. Panis ⁊ calix.

PAnis et calix nō qui-
libet.ſed certa cōſecratiōe miſtic⁹ fit nobis:
nō naſcitur. Proinde qđ ita ſit nob quāuis
ſit ⁊ panis ⁊ calix alimētū eſt reſurrectionis
nō ſacramentū religiōis: nō qđ bn̄dicimus
gr̄aſq; agim⁹ dn̄o in omni munere eius:non
tantū ſpirituali verū etiam corꝑali.

¶ Ambroſius in libro de officijs.

¶ Qđ ante benedictionē:eſt ſpecies panis ⁊ vini.poſt benedictionē eſt corpus et
ſanguis xp̄i.eadem diſ.c. Ante benedictionem.

ANte bn̄di ctionē alia ſpēs noīaꝶ:poſt bn̄dictionē corp⁹
ſignificaꝶ. Itē in illo ſacramēto xp̄s eſt. Itē qui mādu-
cauerit hoc corpus fiet ei remiſſio peccatorum.

¶ Augu.in libro ſententiaꝝ proſperi.

¶ Sub ſpecie panis ⁊ vini:inuiſibilem chriſti carnem ⁊ ſanguinem honoramus.
eadem diſ.c. Nos autem.

NOs aūt in ſpē panis ⁊ vini q̄z videm⁹ res īuiſibiles:id
eſt xp̄i carnē ⁊ ſanguinē honoram⁹:nec ſil'r has pendi-
mus duas ſpēs queadmodū an̄ ꝯſecratōnē pēdebam⁹
ꝯfidēter fateamur an̄ ꝯſecrationē panē eſſe ⁊ vinū: qđ natura
formauit. Poſt ꝯſecrationē v̄o carnē xp̄i eē ⁊ ſanguinem qđ
bn̄dictio ꝯſecuit. ¶ Cōfeſſio berēgarij đ corpe ⁊ ſāguie dn̄i,

¶ De eodem.de con.diſ.ij.c. Ego berengarius.

EGo berengari⁹ indign⁹ eccl'ie ſcti mauricij endagaſſis
diacon⁹,coḡſcēs,verā catholicā ⁊ ap̄licā fidē anathema

tizo oēm hereſim p̄cipue eā de q̄ hacten⁹ diffamatus ſum: que aſtruere conaꝝ panē ꝛ vinū q̄ in altari ponunꝝ: poſt ꝯſecratione ſolūmodo ſacramentū. ꝛ nō veꝝ corp⁹ ꝛ ſanguinē dn̄i noſtri ieſu xp̄i eſſe nō poſſe ſenſualr̄: niſi ī ſolo ſacram̄to manib⁹ ſacerdotuꝫ tractari: vel frangi: aut fidelium dentibus atteri. Cōſentio aūt ſancte romane ꝛ ap̄lice ſedi. Sꝫ ꝛ ore ꝛ corde ꝯfiteor de ſacramentis dn̄ice menſe: eandē fidē me tenere: quaꝫ dn̄s ꝛ venerabilis papa Nicolaus ꝛ hec ſctā ſinodus auctorite euāgelica ꝛ ap̄lica tenendā tradidit: michiq꜒ cōfirmauit. ſ. panē ꝛ vinū que in altari ponunꝝ: poſt ꝯſecrationē nō ſolum ſacramentū: ſed etiā veꝝ corpus ꝛ ſanguinem dn̄i noſtri ieſu chriſti eſſe. ꝛ ſenſualiter nō ſolū in ſacramento: ſed in veritate manib⁹ ſacerdotū tractari frangi ꝛ fideliū dentibus atteri: iurans p ſanctā ꝛ omouſion trinitatē. ꝛ p hec ſacroſctā xp̄i euangelia: eos qui contra hāc fidē venerūt: cū dogmatoribus ꝛ ſectatorib⁹ ſuis et̄no anathemate dignos eē ꝓnūcio. Qđ ſi ego ip̄e aliqn̄ aliqđ ꝯtra hec ſentire aut p̄dicare p̄ſumpſero canonū ſeueritati ſb̄iaceā. lecto ꝛ plecto ſpōte: ſcp̄ſi hāc ꝯfeſſionem ſue fidei de corpe ꝛ ſanguine dn̄i nr̄i ieſu xp̄i a berengerio rome corā centū tredecim ep̄is factā: miſit papa nicola⁹ p vrbes italie: gallie: germanie: ꝛ adquecūq꜒ loca: fama prauitatꝭ eius antea puenire potuit. vt eccl̄ie: q̄ pri⁹ doluerāt đ auerſo atq꜒ p uerſo: poſtea gauderēt de reuerſo atq꜒ cōuerſo.

¶ De officijs Ambroſius in libro de officijs.

¶ Qđ ſacramētū nō mutat ſpēm: ꝓpter credentiū errorē: vel ſic. Quare elemētoꝝ ſp̄ēs reſeruenꝝ: cū vere ſit corp⁹ xp̄i ꝛ ſanguis. De ꝯſe. diſ. ij. c. Forte dicas.

Forte dicas quō vera caro quō ver⁹ ſanguis q̄ ſil̄itudinē nō video carnis: nō video ſanguinis v̄itatē. Primo oīm dico tibi de ſmōe xp̄i q̄ opaꝝ vt poſſit mutare ꝛ cōuertere genera ꝛ inſtituta nature. Deinde vbi nō tulerunt ſermonē xp̄i diſcipl̄i ei⁹. ſ audiētes qđ carnē ſuā daret ad mādu candū ꝛ ſanguinē daret ad bibendū recedebāt. Sol⁹ tātū petrus dixit: verba vite eterne habes: ꝛ ego a te quō recedam. Ne igiꝝ plures hoc dicerēt: ꝛ ne veluti quidā cēt horror erroris ſed maneret gr̄a redēptiōis iō in ſil̄itudinē accipis ſacramētū: ſ vere nature gl̄iā v̄tutēq꜒ ꝯſeqr̄ꝭ. Ego ſū inq̄t panis q̄ de celo deſcēdi. ¶ Aug⁹ in libro ſententiaꝝ proſperi.

SI queris modũ quo id fieri poteſt: breuiter ad p̄ſens reſpõdeo. Miſteriũ fidei credi ſalubriter poteſt: inueſtigari vtiliter nõ p̃ot. ¶ Euſebius emiſſenus.

¶ Viſibiles creature. in chriſti corpus ⁊ ſanguinẽ: inuiſibiliter conuertunt. De conſe. diſ. ij. c. Quia corpus. §. Nã inuiſibilis. in medio. c.

INuiſibilis ſacerdos viſibiles creaturas in ſubſtantiam corporꝫ ⁊ ſanguinis ſui: verbo ſuo ſecreta poteſtate ſua cõuertit: dicens ita. Accipite hoc eſt corpus meũ. Et ſanctificatiõe repetita. Accipite ⁊ bibite hic eſt ſanguis meus. Ergo ad nutũ p̄cipientis deũ repente ex nihilo ſubſtitucrint celſa polorꝫ ꝑfunda fluctuũ: vaſta terrarꝫ. Pari potentiã ſpiritualibus ſacramentis vbi precepit virtus ſeruit effectus.

¶ Auguſtinus. in. X. ca. de ciuitate dei.

¶ Quid ſit ſacrificiũ. ⁊ quid ſacramentũ. De conſe. diſ. ij. c. ſacrificiũ.

SAcrificiũ viſibile inuiſibile ſacramentũ. i. ſacrũ ſignuꝫ eſt alibi ſacramentũ ĩuiſibilis gratie viſibilis forma.

¶ Auguſtinus in. II. de doctrina chriſtiana.

¶ Quid ſit ſignũ. eadẽ. diſ. c. ſignum.

SIgnũ eſt res: preter ſpeciẽ quã ingerit ſenſibus: aliud aliquid ex ſe faciens incognitionẽ venire.

¶ Gregorius in Omel. paſchali.

¶ Poſt ꝯſecrationẽ nõ ſubſtãtia ſed ſpecies remanet. eadẽ diſ. c. ſpecies.

SPecies nãq ⁊ ſimilitudo illarꝫ rerꝫ vocabula ſunt que ante fuerũt ſed panis ⁊ vini. vnde ĩ fine cuiuſlibꝫ miſſe orat: ⁊ dicit. Perficiant in nobis dñe queſumus tua ſacramenta qd cõtinẽt. vt que ſpecie gerimus: rerũ veritate capiamus. Poſtulat quippe ſacerdos vt corpus chriſti quod ſub ſpecie panis ac vini nũc gerit manifeſta viſione ſicuti reuera eſt qñq capiat. De qua viſione dñs in euãgelio ſcdm iohãnẽ. Qui diligit me diligit a patre meo: ⁊ ego diligã eũ. ⁊ manifeſtabo ei me ip̃m. Quãuis nõ improbabiliter quidã exponũt: hoc loco carnis ⁊ ſanguinis veritatẽ ip̃am eorundẽ efficientiã pctõrꝫ remiſſionẽ. ¶ Auguſtinus in expoſitõe pſalmi. LIIII

¶ Qualiter intelligendũ ſit: niſi quis manducauerit carnẽ filij hominis. ⁊ biberit ⁊c. vel ſic. Nõ carnaliter. ſed ſpiritualiter. corpus ⁊ ſanguinẽ chriſti debemus accipere. De conſe. diſ. ij. c. Prima.

PRima inquit hereſis in diſcipulos xp̃i velut a duricia ſermonis eius facta eſt. Cũ em̃ diceret. Niſi quis manducauerit carnẽ meã: ⁊ biberit ſanguinẽ meũ: nõ habe

bit vitã eternã. Illi nõ intelligentes dixerũt ad inuicẽ. Dur⁹ eſt hic ſermo. Quis poteſt eũ audire: dicẽtes quia durus eſt h̃ ſermo: ſepauerũt ſe ab illo: ⁊ remanſit cũ duodecim. Diſcedentibus illis inſtruxit illos qui remãſerant. Spũs eſt inquit qui viuificat: caro nihil ꝓdeſt. Uerba que locut⁹ ſum ad vos ſpiritus ⁊ vita ſunt. Intellexiſtis ſpũaliter ſpũs ⁊ vita ſunt. Intellexiſtis carnaliter etiam ſic illa ſpũs ⁊ vita ſunt: ſed tibi nõ ſunt. Spũaliter intelligite que locutus ſum: non hoc corpus quod videtis mãducaturi eſtis: ⁊ bibituri illũ ſanguinẽ quem effuſuri ſunt illi: qui me crucifigẽt. Sacramẽtũ aliqđ vob̃ commẽdaui ſpũaliter intellectũ viuificabit. Caro aũt nõ prodeſt quicꝙ: ſed quõ illi intellexerũt: carnẽ quippe: ſic intellexerunt quõ in cadauere vẽdit: aut in macello dilaniat: ſciẽs aũt ieſus ait. Hoc vos ſcandalizat qđ dixi. Do vobis carnẽ meã mãducare: ⁊ ſanguinẽ meũ bibere. Si ergo videritis filiũ hoĩs aſcẽdentẽ vbi erat pri⁹. Quid eſt hoc: Hinc ſoluit qđ illos mouerat: hinc apuit vnde fuerãt ſcandalizati: plane ſi intelligerent illi aũt putãt erogaturũ corpus ſuũ. Ille dixit ſe aſcenſurum vtiꝙ in celũ vtiꝙ integrũ. Cũ videritis filiũ hoĩs aſcendentẽ vbi erat prius certe vel tũc videbitis qꝛ nõ eo modo quo putatis erogat corpus ſuũ: vel tũc intelligetis qꝛ gr̃a eius nõ cõſumit morſib⁹. Item. Donec ſeculũ finiat: ſurſum eſt dñs: ꝫ tamẽ hinc etiã vobiſcũ eſt veritas: dñs. Corpus eñ in quo reſurrexit vno loco eſſe oportet: veritas aũt ei⁹ vbiꝙ diffuſa eſt.

¶ Auguſtinus in epiſtola ad hirenum.

¶ Quomodo chriſti corpus ꝙ in cruce pedendit: accipitur: ⁊ quomõ nõ: eadem diſ. c. Non hoc corpus.

Non hoc corpus qđ videtis mãducaturi eſtis. ⁊ bibituri illũ ſanguinẽ quẽ fuſuri ſunt illi qui me crucifigent: ipſum quidẽ ⁊ nõ ip̃m. Ipſum quidẽ inuiſibiliter: non ipſum viſibiliter vñ ſubdit. Si neceſſe eſt illud viſibiliter celebrari neceſſe eſt tamen inuiſibiliter intelligi:

¶ Auguſtinus in ſermone de verbo euangelij.

¶ Quid ſit corpus chriſti manducare. et ſanguinem eius bibere. De conſe. diſ. ij. c. Quid eſt.

Quid eſt chriſtũ manducare. Non hoc eſt ſolũ in ſacramento corpus eius accipe. Multi eñ indigne accipiunt: de quibus ait apoſtolus. Qui manducat ⁊ bibit

calicē dn̄i indigne iudiciū ſibi manducat ꝛ bibit .ſed quō mā ducandus eſt xp̄s? Quō.ipe dicit. Qui manducat carnē meā et bibit ſanguinē meū in me manet ꝛ ego in eo. ſi in me manet et ego ī eo tūc bibit ꝛ mādúcat. Qui aūt nō in me manet .nec ego in illo:ꝛ ſi accipit ſacr̄m acquirit magnū tormentū.

¶ Auguſtin⁹ in libro de penitētie remedio

¶ Credere in xp̄m:eſt manducare ꝛ bibere xp̄m. eadē diſ.c. vt quid paras

Ut quid paras inquit beat⁹ Auguſtin⁹ in expoſitione euāgeliſte dētes ꝛ ventrē. Credere em̄ in eum hoc eſt manducare panē ꝛ vinū. qui credit in eū mādúcat eū.

¶ Auguſtin⁹ in libro ſententiaꝝ pſperi

¶ Sacr̄m: ꝛ res ſacramēti ſacrificiū pficiūt. de ɔſe. diſ. ij. hoc eſt qđ dicimus

Hoc eſt qđ dicimus qđ modis omnib⁹ approbare cōtendimus: ſacrificiū eccleſie duob⁹ confici modis duobus conſtare viſibili elementoꝝ ſpecie :ꝛ inuiſibili dn̄i noſtri ieſu chriſti carne ꝛ ſanguine ſacramēto ꝛ re ſacramenti id eſt corpe xp̄i. Sicut xp̄i pſona ɔſtat ꝛ cōficit̄ ex deo ꝛ homine cum ipe xp̄s verus ſit deus ꝛ verus homo. quia omnis res illarū reꝝ naturā ꝛ veritatē in ſe ɔtinet ex q̄bus ɔficit̄. Conficit̄ aūt ſacrificiū eccleſie duob⁹ ſacramēto ꝛ re ſacramēti. id eſt corpe xp̄i. Eſt igit̄ ſacramentū et res ſacramenti corpus xp̄i. Itē. Caro ei⁹ eſt: quā forma panis optam in ſacramēto accipimus:ꝛ ſanguis eius quē ſub vini ſpecie ac ſapore potam⁹:caro videlicet carnis ꝛ ſanguis ſacramentū ſanguinis. Carne et ſanguine vtroq; inuiſibili intelligibili ſpūali ſignificat̄ corp⁹ viſibile domini nr̄i ieſu xp̄i palpabile plenū gratia oīm virtutū ꝛ diuina maieſtate. Itē. ſicut ergo celeſtis panis qui vere xp̄i caro eſt ſuo mō vocat̄ corp⁹ xp̄i cū reuera ſit ſacramētum corpis chriſti illi⁹ videlicet qđ viſibile palpabile mortale in cruce eſt poſitū: vocat̄q; ipa carnis immolatio. que ſacerdotꝫ manib⁹ fit xp̄i: paſſio. mors. crucifixo. nō rei veritate .ſed ſignificāti myſterio: fit ſacramentū fidei qđ baptiſm⁹ intelligit̄ fides eſt

¶ Hieronimus in ep̄la ad epheſios

¶ Quod modis caro xp̄i intelligat̄. vel ſic Quod caro ꝛ ſanguis xp̄i dupliciter intelligit̄. de conſe. diſ. ij. multipliciter

MUltipliciter inquit intelligit caro chriſti ⁊ ſanguis vel ſpiritualis illa atq̧ diuina de qua ipſe ait. Caro mea vere cibus eſt. ⁊ ſanguis meus vere ē pot⁹ Et niſi manducaueritis carnem meam ⁊ biberitis ſanguinē meum non habebitis vitam eternā. vel caro mea que crucifixa eſt. ⁊ ſanguis qui militis effuſus eſt lancea

¶ Auguſtin⁹ in libro ſententiaꝝ pſperi

¶ Quid ſignificat fractio hoſtie. ⁊ ſanguinis potatio. vel ſic. Dum hoſtia frāgit paſſio xpi ad memoriā reducit. de conſe. diſ. ij. cū frangit.

CUm frangitur hoſtia. dum ſanguis de calice in ora fidelium funditur: quid aliud quā dominici corporis in cruce imolatio eiuſq̧ ſanguis de latere effuſio deſignatur.

¶ Sergius papa

¶ Quare tres ptes fiunt ex corpe xpi. vel ſic. Quid ps oblata in calicē miſſa. quid ps in altari cōmeſta q̄d tertia vſq̧ ad finē reſuata ſcat. ea. diſ. c. triforme.

TRiforme eſt corpus domini. Pars oblate in calicē miſſe corpus chriſti qd iam reſurrexit monſtrat. Pars cōmeſta ambulās adhuc ſuper terrā Pars in altari vſq̧ ad miſſe finem remanens corpus iacens in ſepulchro. quia vſq̧ in finem ſeculi corpora ſanctoꝝ in ſepulchro erunt.

¶ Auguſtinus in libro de trinitate ad Corinthios.

¶ Carnis ⁊ ſanguinis cōmeſtio ⁊ potatio. dñice mortis eſt cōmemoratio. eadem diſtinctione c. quia morte.

QUia morte domini liberati ſumus: huius rei memores in comedendo ⁊ potando carnem ⁊ ſanguinem: q̄ pro nobis oblata ſunt ſignificamus vel ſanctificam⁹.

¶ Idem in pſalmo vigeſimo

¶ Quō intelligendū ē ſel imolat⁹ ē xps ⁊ q̄ttidie imolat. eadē. diſ. c. ſemel

SEmel chriſtus mortuus eſt iuſtus pro iniuſtis: et ſcimus ⁊ certum habem⁹: ⁊ ſpe imobili retinemus. quia chriſtus reſurgens ex mortuis iam non moritur. mors illi vltra non dominabitur Uerba iſta apoſtoli ſunt tamē nō obliuiſcūtur. Quod ſemel factum eſt in memoria noſtra omni anno fit quotiens paſcha celebratur. nunquid totiens chriſtus occiditur. Sed tamen anniuerſaria recordatio repreſentat quod olim factum eſt. ⁊ ſic nos facit moueri tanquam videamus preſentem dominū in cruce

¶ In libro ſententiarm proſperi

¶ Idē de eodē. eadē diſ. c. ſemel.

Semel imolatus eſt xp̃s in ſemetip̃o. ⁊ tñ quotidie im molat̃ in ſacramẽto. qđ ita intelligendũ eſt: qꝛ manife ſtationẽ ſui corꝑis in diſtinctõnem mẽbroꝝ ſuoꝝ oĩm ver⁹ de⁹ ⁊ verus hõ ſemel tm̃ in cruce pepẽdit offerens p̃ri ſe ip̃m. hoſtiã. viuã. paſſibilẽ mortalẽ. viuoꝝ atq; mortuoꝝ re dẽptionis efficacẽ. eoꝝ ſcilicꝫ quos altitudo diuini cõſilij redi mendos putauit: p̃ſciuit. p̃deſtinauit: vocauit: modis atq; tẽ porib⁹ quib⁹ id fieri ꝯgruebat

¶ Ambroſius in epiſtola ad Hebreos

¶ Hoſtia q̃ ſemel imolata eſt. in recordatõe ſue mortis quotidie offertur. eadem diſ. c. xv. in Chriſto

In xp̃o ſemel oblata hoſtia eſt ad ſalutẽ: ſempiternã po tens: Quid igitur nos. Nonne per ſingulos annos of ferimus: ſed ad recordatõem mortis eius. ⁊ vna eſt ho ſtia nõ multe. Quõ vna ⁊ nõ multe? Quia ſemel oblat⁹ eſt xp̃s: hoc aũt ſacrificiũ exemplũ ẽ illi⁹: ſed ip̃m ſemꝑ idipſuꝫ Proinde hoc eſt ſacrificiũ. alioq̃n qm̃ in multis locis offertur multi ſunt xp̃i: Nequaq;: ſed vnus eſt xp̃s vbiq; ⁊ hic plen⁹ exiſtẽs ⁊ illic plen⁹. Sicut em̃ qđ vbiq; offert̃ vnũ corp⁹ eſt ⁊ nõ multa corpa: ita ⁊ vnũ ſacrificiũ. Pontifex aũt ille eſt qui hoſtiã obtulit: nos mundantẽ offerim⁹ etiã nũc: que tũc obla ta cõſumi nõ p̃ot. qđ nos facim⁹ in meõratõem fit eius qđ fa ctum eſt. Hoc em̃ facite. ait in meã cõmemorationem.

¶ Auguſtinus in libro reſponſionũ ad ianuariũ

¶ Quod nõ debeãt accipe corp⁹ ⁊ ſanguinẽ xp̃i: niſi ieiunij. Excepta neceſſitate de conſe. diſ. ij. c. liquido apparet

Liquido appet qñ diſcipuli acceperũt p̃mo corp⁹ ⁊ ſã guinẽ dñi nõ eoſ accepiſſe ieiunos Nũquid tñ calũniã dũ eſt: vniuerſe eccl̃ie qđ a ieiunis accipit̃. Ex hoc em̃ placuit ſp̃ũiſctõ vt in honore tanti ſacramẽti p̃us in os xp̃ia ni dñicũ corpus intret quã ceteri cibi. Nã ideo p vniuerſũ or bem mos iſte ſeruat̃. Neq; em̃ quia poſt cibos dedit dñs ꝓ pterea pranſi aut cenati fratres ad illud ſacramentũ accipien dũ cõuenire debent: aut ſicut faciebãt quos ap̃los arguit. et emẽdat. mẽſis ſuis iſta miſcere Nãq; ſaluator qđ vehemẽti⁹ cõmẽdaret miſterij illius altitudinẽ vltimũ hoc voluit infige re cordib⁹ ⁊ memorie diſcipuloꝝ: a q̃bus ad paſſionẽ digreſ ſur⁹ fuerat. Et ideo nõ p̃cepit quo deinceps ordine ſumeret

vt aplis ꝑ quos eccleſias diſpoſituros erat ſeruaret hūc locū. Nā ſi ille hoc monuiſſet vt poſt cibos alios ſemꝑ ſumeref: vel acciperef: credo qđ eū more nemo mutaſſet. Cū vero ait aplus: de hoc ſacramento loquēs ꝓpter quod fratres cū cōuenitis ad manducandū inuicē expectate: Si quis eſurit domi manducet: vt nō ad iudiciū cōueniatis ſtatim ſubtexuit. Cetera aūt cū venero ordinabo: vbi intelligif q2 multū vt erat in epla totum illis agendi ordinē inſinuaret: qđ vniuerſa ꝑ orbē ſeruat eccl'ia ab ipo ordinatū eſſe qđ nulla horaꝝ diuerſitate variaf.

¶ Ex decretis Julij pape epis miſſis per egiptum.

¶ De hijs qui ſacrificādo varie errabāt. hoc vult. Qđ in ſacramēto nihil aliud debeat offerri: niſi panis ⁊ vinū aqua mixtū: De conſe. diſ. ij. c. Cū om̄e crimē.

Cum om̄e crimē atq3 peccatū oblatis deo ſacrificijs deleaf: quid de cetero ꝓ delictoꝝ expiatione dn̄o dabitur qn̄ in ipſa ſacrificij oblatione erraf. Audiuim9 em̄ q̄ſdam ſciſmatica ambitiōe detentos contra diuinos ordines et aplicas inſtitutiōes: lac ꝓ vino in diuinis ſacrificijs dedicare alijs quoq3 eucbariſtiā intinctā populis ꝓ cōplemēto cōmunionis porrigere. Quoſdā etiā expſſum vinū ſacramēto dn̄ici calicis offerre Alios vero pannū lineū muſto intinctū per totū annū reſeruare ⁊ in tempore ſacrificij aqua partē eius lauare ⁊ ſic offerre. Qđ q̄3 ſit euāgelice atq3 apoſtolice doctrine ꝯtrariū ⁊ cōſuetudini eccleſiaſtice aduerſū nō difficile ab ipo fonte veritatis ꝓbabif: a quo ordinata ipa ſacramentoꝝ myſteria ꝓceſſerunt. Cū em̄ magiſter veritatis veꝝ ſalutis noſtre ſacrificiū ſuis cōmendaret diſcipulis nulli lac ſed panē tm̄ et calicē ſub hoc ſacramēto cognoſcim9 dediſſe. Legif em̄ i euangelica veritate. Accepit ieſus panē ⁊ calicē ⁊ benedicens dedit diſcipulis ſuis. Ceſſet ergo lac ſacrificādo offerri: q2 manifeſtū ⁊ euidēs exemplū euāgelice veritatis illuxit qđ preter panē ⁊ vinū aliud offerri nō liceat. Illud vero qđ ꝓcōplemēto cōmunionis intinctā tradūt eucbariſtiā populis nec hoc ꝓlatū ex euāgelio teſtimoniū receꝑunt: vbi aplis corpus ſuum et ſanguinē cōmendauit: Seorſum em̄ panis ⁊ ſurſum calicis cōmēdatio memoraf. Nā intinctū panē alijs xp̄m ꝑbuiſſe nō legim9: excepto tm̄ illo diſcipulo quē intincta buccella magiſtri traditorē oſtendef: nō que ſacramēti bui9 inſtitutionē ſi-

gnaret. Nā q̄d de exp̄ſſo botro id ē de vuaꝝ granis ꝓp̄s com-
municat: valde eſt oīno cōfuſum. ſed ſi neceſſe fuerit botr⁹ in
calice cōprimat̄: ⁊ aqua miſceat̄: quia calix dn̄icus iuxta cano
nū p̄ceptū vino ⁊ aqua ꝑmixt⁹ debet offerri. q꞉ videm⁹ in aq̄
populū intelligi. in vino vero oſtēdi ſanguinē xp̄i. Ergo cū
in calice aqua vino cōmiſceat̄: xp̄o popul⁹ adunat̄. ⁊ credēti-
um plebs ei in quē credit copulat̄ ⁊ iungit̄: Que copulatio
et cōiunctio aque ⁊ vini ſic miſcet̄ in calice dn̄i: vt mixtio nō
poſſit ſeparí. Nam ſi vinū tm̄ q̄s offerat: ſanguis xp̄i incipit
eſſe ſine nobis. Si vera aq̄ ſit ſola. plebs incipit eſſe ſine xp̄o.
Ergo quando botrus ſolus offert̄: in quo vini tm̄ efficientia
demonſtrat̄. Salutis nr̄e ſacramentū negligit̄: q̄d aqua ſigni
ficat̄. Non eñ poteſt calix dn̄i eſſe aqua ſola aut vinū ſolū: ni
ſi in vtrūq꜄ miſceat̄. ⁊ ideo q꞉ iā ex hoc plurima ⁊ multiplex
maioꝝ manauit ſentētia: Deinceps omīs talis error atq꜄ pre
ſumptio ceſſare debet. ne ꝑuerſoꝝ ⁊ inordinata ꝓpago ſtatū
veritatis eneruet. Et ideo nulli deinceps licitū erit aliud in
diuinis ſacris offerre niſi iuxta antiquoꝝ ſnīam cōcilioꝝ pa-
nē tm̄ ⁊ calicē vino ⁊ aqua ꝑmixtū. De cetero alit̄ faciētes q̄꜄
p̄ceptū eſt faciens. tādiu a ſacrificādo ceſſabit q̄꜄diu legittīa
pnīe ſatiſfactiōe correpti⁹. ad gradus ſui officij redeant quod
amiſerūt ¶ Ex cōcilio wormacienſi. V

¶ Pro infirmis euchariſtiā p̄ſbiter ſp̄ hēat parat̄. de ꝯſe. diſ. ij. p̄ſbiter.

Ut p̄ſbyter euchariſtiā ſemꝑ habeat parataꝫ: vt qū q̄s infirmat⁹ fuerit aut ꝑuulus infirmus fuerit ſtatim eū cōicet. ne ſine cōmunione moriatur

¶ Ex decretis clementis pape. Cap. XXVIII

¶ A quib⁹ ſunt ꝯtractāda ſacra dn̄ica. de ꝯſe. diſ. ij. c. trib⁹ ḡdib⁹. §. in tanta

Certe tanta in altari holocauſta offerant̄ q̄nta populo ſufficere debeāt. Q̄d remanſerit in craſtinū nō ſeruet̄ ſed cū timore ⁊ tremore clericoꝝ diligentia ꝯſumetur.

¶ Ex dictis Auguſtini

¶ Euchariſtie cōmūionē qui quotidie accipit. nec rep̄henditur nec laudat̄. eadē diſtinctione. c. quotidie.

Quotidie euchariſtie cōmūionē accipe. nec laudo nec vitupero. Omnibus tamen dn̄icis diebus cōmunicā dum hortor. Si tamen mens in affectu peccandi non ſit. nā ſi adhuc habet voluntatē peccādi grauari: magis dico

euchariſtie ꝑceptione quã purificari ⁊ ideo ꝙuis quis pecca tor mordeat: peccandi tamẽ de cetero nõ habet voluntatẽ cõ municaturus ſatiſfaciat lachrymis et orationibus: et confi dens de dei miſericordia accedat ad euchariſtiã intrepidus ⁊ ſecurus. Sed hoc de illo dico quem mortalia peccata non grauant.

¶ Ex epiſtola Fabiani pape Capitulo III.

¶ Ter in anno quiſcꝫ fidelium cõmunicet. vel ſic Quod omnes debeãt cõmũni care ter in anno. paſcha: penthecoſten. et natale domini. niſi teneantur criminali peccato. de cõſe. diſ. ij. Et ſi non frequentius

Et ſi non frequenti⁹ homĩes cõmunicent: ter in anno: niſi forte quis maiorib⁹ quibuſlibet criminibus impe diatur: in paſcha. in penthecoſte: ⁊ natale domini

¶ Ex Eliberitano cõcilio. Cap. III

¶ Ante ſacramenti cõmunionem a ꝓpria vxore quiſcꝫ contineat. vel ſic Quod diebus abſtinendum ſit ab vxoribus ante ſacramenti cõmunionem. eadem diſtin. c. Omnis homo.

Omnis homo ante ſacrã cõmunionẽ a ꝓpria vxore ab ſtinere debet tres. aut. iiij. aut ſeptem dies. Qđ inter catholicos nõ cõnumeretur qui in iſtis tribus paſcha penthecoſte. natale domini nõ cõmunicauerit.

¶ Epiſtola cipriani ad euentium

¶ Quod hiſtriones. ⁊ magi in vitio permanentes: non ſunt cõmunicandi. vel ſic Magis et hiſtrionibus ſacra non cõmittantur myſteria. de conſecra. diſtinctiõe. ij. c. Pro dilectione.

Cyprianus euchariſtio cõfratri ſalutem. Pro dilectione tua et reuerentia cõſulendum me eſtimaſti frater cariſ ſime. quid mihi videatur de hiſtrione ⁊ mago illo qui apud vos cõſtitutus adhuc in artis ſue dedecore pſeuerat: ⁊ magiſter ⁊ doctor non erudiẽdoꝝ: ſed ꝑdendoꝝ pueroꝝ: idẽ quod male didicit ceteris inſinuat: an talibus ſacra cõmu nio cum ceteris chriſtianis debeat dari: haud vobiſcũ cõmu nicare puto. nec maieſtati diuine nec euangelice diſcipline cõ gruere. vt pudor ⁊ honor eccleſie tã turpi ⁊ infami cõtagio ne fedetur

¶ Ex concilio remenſi Cap. I.

¶ Layci et femine non debent deferre corpus chriſti ad aliquem communican dum vel ſic. Sacerdotes non niſi per ſe diuina ſacramẽta miniſtrent. de cõſe. diſtin. ij. c. peruenit.

PEruenit ad noticiã nr̃am qḋ p̃ſbyteri quidam intãtũ paruipendeãt diuina myſteria: vt laico vel femine ſacrũ corpus dñi tradant ad efferendũ infirmis: ⁊ q̃bus ꝓhibet̃ ne ſacrariũ ingrediant̃. nec ad altare appropinquent illis ſancta ſanctoꝝ cõmittant̃. Qḋ quã ſit horribile, quãq; ſit deteſtabile omniũ religioſiſſimoꝝ aduertit prudentia. Ergo interdicit ꝑ om̃ia ſinod⁹ ne talis temeraria p̃ſumptio vlteri⁹ fiat: ſed om̃imõ p̃ſbyter ꝑ ſemetip̃m infirmũ cõmunicet. Qḋ ſi aliter fecerit gradus ſui periculo ſubiacebit

¶ Ex penitentiali Bede preſbyteri

¶ Que penitẽtia ſit imponẽda. illi. qui ſacramenta euomit. eadem diſ. c. ſi quis ꝑ ebrietatẽ.

SI quis ꝑ ebrietatẽ vel voracitatẽ euchariſtiã vomuerit. xl. dies peniteat. Clerici vel monachi ſeu dyaconi. xl. dies peniteãt. Preſbyteri. lxx. dies peniteãt. Epi xc. Si ꝓ infirmitatis cã euomuerit. vij. dies peniteant

¶ Ex decretis Pij pape. Capitulo. III.

¶ Penitentia ſacerdotis. cuius negligentia de chriſti ſanguine aliq̃d ſtillat. eadem diſ. c. Si per negligentiã.

SI vero ꝑ negligentiã de calice dñi aliq̃d ſtillauerit in terrã lingua lambet̃. tabula radet̃. ſi nõ fuerit tabula nõ occultet̃. loc⁹ cõradat̃ ⁊ igni cõſumet̃: ⁊ cinis in altari recõdat̃ ⁊ ſacerdos. xl. dieb⁹ peniteat Et ſi ſuꝑ altare ſtillauerit calix. miſter ſorbeat ſtillã ⁊ tres dies peniteat. Si ſuꝑ lintheũ altaris aut aliud ſtilla ꝑuenerit q̃tuor dies peniteat. Si vſq; tertiũ nouem dies peniteat. ⁊ lintheamĩa que tetigerit ſtilla miſter abluat trib⁹ vicib⁹ calice ſubtuſpoſito ⁊ aqua ablutionis ſumat̃: ⁊ iuxta altare recondatur.

¶ Ex cõcilio aurelianenſi ep̃i. VI. atq; gallicoꝝ ep̃is.

¶ Penitentia eius qui non bene ſacrificiũ cuſtodit. eadẽ diſ. c. qui nõ bene.

QUi nõ bene cuſtodierit ſacrificiũ ⁊ mus vl̃ aliud animal comederit illud q̃draginta dies peniteat. Qui aũt ꝑdiderit illud in eccl̃ia aut ꝑs eius ceciderit ⁊ nõ inuenta fuerit. xxx. dies peniteat

¶ Gelaſius romane ſedis ep̃s vniuerſis germaniarum atq; gallicarum epiſcopis.

¶ Que p̃fationes in miſſe ſunt cantãde. De conſe. diſ. j. c. Inuenimus

Cum in dei nomine in romana eccleſia ſinodũ epoꝝ ſiue ceteroꝝ cõſacerdotũ dei fideliũ cõgregatã habuiſſemus. ⁊ de eccleſiaſticis inſtitutis vt ſctũs ab apl'is et a ſanctis patribus traditã diligenti⁹ tractaremus ſupuenere lr̄e vr̄e. ⁊ vt magis eſſent auctoritatiue etiã viue voces pceſſerunt rogãtes: vt ordinẽ pfationũ quẽ ſancta romana eccleſia hacten⁹ hr̄et nr̄is lr̄is vobis mãdarem⁹. Tum de vr̄a voluntate ⁊ ſtudio tã bono multũ gauiſi ſum⁹ ſacꝝ ordinẽ romanũ: ſacraqꝫ cõſtituta nr̄oꝝ anteceſſoꝝ ſollerter relegẽtes inuenim⁹ has nouẽ pfationes in ſacro cathalago tantũmõ recipiendas quas lõga retro vetuſtas in romana eccl'ia hacten⁹ ſeruauit. i. vnã in albis paſchalib⁹. Aliã de aſcẽſiõe dñi. Tertiã de penthecoſte. Quartã de natiuitate dñi. Quintã de apparitione dñi. Sextã de apl'is. Septimã de ſctã trinitate. Octauã de cruce. Nonã de ieiunio in quadrageſima tm̄ dicendaꝫ. Has pfationes tenet ⁊ ſeruat ſancta romana eccl'ia. has tenẽdas vobis mãdauim⁹ ¶ Ex decre. ſotherij pape. Ca. X.

¶ Niſi duobus pſentibus: Preſ byter miſſam celebrare nõ preſumat vl'ſic. Preſbyter nõ debet celebrare miſſam. niſi duobus ſibi reſpondentibus. De cõſe. diſ. j. c. Hoc quoqꝫ.

Hoc quoqꝫ ſtatutũ eſt: vt null⁹ pſbyteroꝝ miſſaꝝ ſolennia celebrare pſumat: niſi duob⁹ pñtib⁹ ſibiqꝫ rñdentibus: ipſe terti⁹ habeat. qꝛ cũ pluraliter ab eo dicit. Domin⁹ vobiſcũ. ⁊ illud in ſecretis. orate p me aptiſſime conuenit vt ipſius reſpondeatur ſalute.

¶ Reſponſoria Grego. pape ad Auguſtinũ angloꝝ epm

¶ Quattuor modis ꝯtingunt dormientibus illuſiones. vel ſic. De multiplici genere illuſionũ. vj. diſ. c. teſtamentũ. §. Sed eſt in eadẽ illuſione.

In illuſione per ſomniũ neceſſaria valde diſcretio q̄ ſubtiliter pẽſari debeat. Ex qua re accidat mẽti dormiẽtis Nã aliqñ ex crapula: aliqñ ex nature ſupfluitate: vel infirmitate. vel cogitatione ꝯtingit. Equidẽ cũ ex nature ſupfluitate. vel infirmitate euenerit: hec omĩno illuſio eſtimãda non eſt. qꝛ hãc anim⁹ neſciens ptuliſſe magis dolendũ ẽ quã feciſſe. Cũ vero vltra modũ appetitus gule in ſumẽdis alimẽtis rapit: atqꝫ idcirco humoꝝ receptacula grauant. Hic exinde aliquẽ reatum anim⁹ nõ tamẽ vſqꝫ ad phibitiõem pcipiẽdi corporis xp̄i: vel miſſarum ſolẽnia. cũ fortaſſe aut feſtus

dies exigit: aut exhiberi miſteriū ꝓ eo qđ ſacerdos alius in loco illius deeſt: ipſa neceſſitas cōpellit: mutatis veſtib⁹ cantet. Nam ſi adſunt alij qui implere miſteriū valent: illuſio ꝑ crapulā facta a ꝑceptione ſacri miſterij abſtinere vt arbitror hūiliter dz: ſi tamē dormiētis mentē turpi imaginatōe ꝯcuſſerit. Nā ſunt quib⁹ ita plerūqꝫ illuſio naſcit̄: vt eoꝝ anim⁹ etiaꝫ in ſomnio corꝑis poſitus turpib⁹ imaginib⁹ fedet̄. Qua in re ibi vnū oſtendit̄: ipſa mens omnino nō rea tamē fit: vel ſuo iudicio penitus libera: cū ſe et ſi dormiēti corpori nihil meminit vidiſſe: tn̄ vigilijs corporeis reminiſcit̄ ingluuie cecidiſſe. Si vero ex turpi cogitatiōe vigilātis orit̄ illuſio dormienti: patꝫ animo reatus ſuus. Uidet enim a qua radice inquinatio illa proceſſerit: quia qđ cogitauit ſciens neſciēs hoc ꝑtulit. Propter talē pollutionē eo die a ſacro myſterio abſtinere oꝑtet.

¶ Ex concilio remenſi. Capitulo. VI.

¶ Ex qua materia calix cū patena fieri debeat. De, conſe. diſ. j. c. ꝛ calix.

Ut calix dn̄i cū patena: ſi nō de auro omnimodo ex argento fiat. Si quis aūt tam pauper ē: ſaltē vel ſtagneū calicē habeat. De ere aūt aut ex auricalco nō fiat calix. quia ob vini virtutē eruginē pariterqꝫ vomitum prouocat. Nullus aūt in ligneo vel in vitreo: calice ꝓſumat cantare.

¶ Exempla euſebij pape. ꝛ Silueſtri.

¶ Nō in ſerico. ſed puro lineo ꝯſecret̄ ſacrificiū altaris. eadē diſ. c. conſulto.

Hinc inter cetera ꝑdicta conſulto omniū ꝯſtituim⁹ vt ſacrificium altaris nō ſerico panno aut in tincto quiſquā celebrare preſumat: ſed in puro lineo ab ep̄o conſecrato terreno ſcilicet lino ꝓcreato atqꝫ ꝯtexto: Sicut corpus dn̄i nr̄i ieſu xp̄i: in ſindone linea munda ſepultū eſt.

¶ Ex concilio aurelianenſi. Capitulo. VIII.

¶ Diuina miſteria nuptiaꝝ nō preſtent̄ ornatib⁹. eadē diſ. c. Ad nuptiarum.

Ut ad nuptiarū ornatū miſteria diuina non preſtent̄: vt dum improboꝝ tactu vel pompa ſecularis luxurie polluūtur: ad officiū ſacri myſterij videant̄ indigna

¶ Explicit liber primus.